

Onderwerp: Debiteurenbeleidsplan afdeling Sociale Zaken
gemeente Overbetuwe 2010 - 2012

Ons kenmerk: 09bwb00761

Burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe;

gelet op artikel 4:81 e.v. van de Algemene wet bestuursrecht;

gelet op de Wet werk en bijstand, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigende en de Wet investeren in jongeren;

b e s l u i t e n:

1. vast te stellen het bijgaande Debiteurenbeleidsplan afdeling Sociale Zaken gemeente Overbetuwe 2010 - 2012;
2. dat het Debiteurenbeleidsplan afdeling Sociale Zaken Overbetuwe 2004 en alle beleidsregels die betrekking hebben op het debiteurenbeleid worden ingetrokken;
3. dat het Debiteurenbeleidsplan afdeling Sociale Zaken gemeente Overbetuwe 2010-2012 in werking treedt op 1 januari 2010;
4. dat dit besluit wordt aangehaald als: Debiteurenbeleidsplan afdeling Sociale Zaken gemeente Overbetuwe 2010 - 2012.

Aldus besloten in de vergadering van 22 december 2009.

Het college van burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

Th.M.M. Hoex.

E. Tuijnman.

DEBITEURENBELEIDSPLAN

AFD. SOCIALE ZAKEN GEMEENTE OVERBETUWE 2010 - 2012

Gemeente Overbetuwe
Vastgesteld op: 22 december 2009
In werking getreden op: 1 januari 2010

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
HOOFDSTUK 2	UITGANGSPUNTEN	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Wetten en regelingen	5
2.2.1	Wet werk en bijstand	5
2.2.2	loaw / loaz	5
2.2.3	Bbz 2004	6
2.2.4	Algemene wet bestuursrecht	6
2.2.5	Diversen	7
2.3	Werkwijze terugvordering	8
2.4	Gemeentelijk Handhavingsbeleid	10
2.5	Stand van zaken Debiteurenbestand	10
2.6	Uitgangspunten beleid en doelstellingen	11
HOOFDSTUK 3	KWALITEITSEISEN	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Voortvarend handelen	12
3.3	Aflossingsritme	13
3.4	Aflossingshoogte	13
3.4.1	Debiteur ontvangt uitkering van de gemeente	15
3.4.2	Debiteur ontvangt geen uitkering van de gemeente	15
3.5	Betalingscontrole	17
3.6	Heffen van wettelijke rente en invorderingskosten	17
3.7	Saldobeverstingen	17
HOOFDSTUK 4	BIJSTAND IN DE VORM VAN EEN GELDLENING	19
4.1	Inleiding	19
4.2	De geldlening, situaties waarin lening verplicht	19
4.2.1	De eigen woning in de WWB	19
4.2.1.1	Oude gevallen ongewijzigd	19
4.2.1.2	Krediethypotheek onder de WWB	20
4.2.1.3	Invulling in Overbetuwe	21
4.2.2	Zelfstandigen	22
4.2.3	Voorschotten	23
4.3	De geldlening: situaties waarin lening niet verplicht is	25
4.3.1	Op korte termijn over voldoende middelen beschikken	26
4.3.2	Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid	27
4.3.3	Waarborgsom	27
4.3.4	Schulden	28
4.2.5	Duurzame gebruiksgoederen	28
4.4	Bijstand in de vorm van borgtocht	29
HOOFDSTUK 5	TERUGVORDERING	30
5.1	Inleiding	30
5.2	Bruto terugvordering	30
5.3	Kruimelbedragen	30
5.4	Uitstel van betalingen	31
5.5	Afzien van verdere invordering	32
5.6	Schuldsanering en schuldregeling	34
5.7	Dringende redenen	35
5.8	Schorsende werking	36

HOOFDSTUK 6	VERHAAL	37
6.1	Visie op verhaal	37
6.2	Vormen van verhaal	37
HOOFDSTUK 7	HERONDERZOEKSPLAN DEBITEUREN	39
HOOFDSTUK 8	TOT SLOT	42
Afkortingenlijst		43
BIJLAGE	'Regeling krediethypotheek en pandrecht gemeente Overbetuwe 2010'	

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Met ingang van 1 januari 2004 is de Wet werk en bijstand (WWB) in werking getreden. Omdat deze wet veel beleidsvrijheid opleverde voor de gemeenten was het noodzakelijk om rondom de uitvoering van deze wet een aantal zaken vast te leggen in gemeentelijke verordeningen en gemeentelijke beleidsplannen.

In 2004 is door de gemeente Overbetuwe een debiteurenbeleidsplan vastgesteld, waarin nadere regels zijn vastgelegd rondom de handelswijze van de gemeente ingeval van vorderingen op (ex-)cliënten en derden.

In de loop der jaren heeft de praktijk van het debiteurenbeheer, het algemeen voortschrijdend inzicht, maar ook diverse wetswijzigingen er toe geleid dat een groot aantal van deze beleidsregels weer moesten worden aangepast. Hierdoor is het noodzakelijk geworden dat het debiteurenbeleidsplan wordt geactualiseerd.

Het voorliggende debiteurenbeleidsplan bestaat grotendeels uit een bundeling van de diverse beleidsregels. In de eerste plaats zijn dat beleidsregels welke zijn opgenomen in het Handboek Schulinc. Hiervoor heeft in de afgelopen jaren al besluitvorming plaatsgevonden.

Daarnaast zijn er ook een groot aantal beleidsregels welke geen plaats hebben gevonden in Schulinc, maar waarvan het wel wenselijk is dat daarover duidelijkheid bestaat. Toch zijn er ook nog een aantal wijzigingen in beleidsregels waarop nog nadere besluitvorming moet plaatsvinden.

In het beleidsplan worden in hoofdstuk 2 de uitgangspunten van het debiteurenbeleid uit de doeken gedaan. Hoofdstuk 3 benoemt een aantal kwaliteitseisen.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gemaakt van een aantal algemene beleidsregels betreffende terugvordering, terwijl hoofdstuk 5 specifiek aandacht heeft voor de geldlening. Hoofdstuk 6 biedt een inzicht in het gemeentelijke beleid inzake verhaal. In hoofdstuk 7 ten slotte wordt nader ingegaan op het heronderzoeksplan voor debiteuren.

De beleidsregels zelf zijn geplaatst in een kader en, indien van toepassing, wordt verwezen naar de plaats waar de regels in het Handboek van Schulinc zijn of worden opgenomen.

De belangrijkste nieuwe regeling is, als gevolg van de grootte, als bijlage toegevoegd aan het beleidsplan. Het betreft de regeling inzake de krediethypotheek en pandrecht.

De gemeente Overbetuwe had ten aanzien van krediethypotheek sinds de invoering van de WWB geen nadere regels vastgesteld. Mede als gevolg van de snel stijgende economie en de daardoor dalende trend in het aantal bijstandsgerechtigden, werd er ook (nagenoeg) geen beroep gedaan op bijstand door eigenaren van eigen woningen.

Nu het aantal bijstandsgerechtigden weer snel aan het toenemen is, ligt het in de lijn der verwachtingen dat ook eigenaren van woningen, woonwagens of woonschepen noodgedwongen een beroep zullen moeten doen op bijstand.

Het is daarom wenselijk om ten aanzien van de zekerheidstelling, maar ook ten aanzien van de terugbetaling, nadere regels te stellen.

De gemeente Overbetuwe maakt voor de uitvoering van het debiteurenbeleid gebruik van een aantal externe partners.

De werkzaamheden rondom terug- en invordering bij niet-klanten zijn uitbesteed aan Cannock Chase Public te Druten.

Alle werkzaamheden rondom de uitvoering van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen worden uitgevoerd door de gemeente Arnhem.

Deze partners zijn, op de terreinen waarvoor zij worden ingezet, betrokken geweest bij de totstandkoming van dit plan.

HOOFDSTUK 2 UITGANGSPUNTEN

2.1 Inleiding

De uitvoering van het debiteurenbeleid is de afgelopen jaren nogal veranderd. Daarvoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen.

In de eerste plaats is de basis van het beleidsplan, de Wet werk en bijstand, geen statisch gegeven. De wet is regelmatig aan veranderingen onderhevig geweest en zal ook in de toekomst blijvend aangepast worden.

Ook de wijzigingen in de Algemene wet bestuursrecht, het algemene juridische houvast van het beleid, hebben er voor gezorgd dat het beleid moest worden aangepast.

Ten slotte is de uitvoering van de debiteurenactiviteiten gewijzigd doordat de gemeente Overbetuwe sinds enige jaren gebruik maakt van de diensten van de incasso- en deurwaardersdiensten van Cannock Chase Public (CCP).

2.2 Wetten en regelingen

2.2.1 *Wet werk en bijstand*

Met de inwerkingtreding van de Wet werk en bijstand (WWB), per 1 januari 2004, heeft de gemeente meer beleidsvrijheid gekregen rondom de inhoud en wijze van uitvoering van deze wet.

Dit is zeker ook van toepassing op het debiteurenbeleid. Dit is de volledige bevoegdheid geworden van de gemeente. De gemeente bepaalt of zij wel of niet gebruik maakt van deze bevoegdheid. In ruil voor meer beleidsvrijheid is ook de volledige (financiële) verantwoordelijkheid bij de gemeente neergelegd, met andere woorden de gemeente is dus geheel verantwoordelijk voor de gemaakte beleidskeuzes.

Bij het bepalen en toerekenen van de budgetten is er vanuit gegaan dat de gemeente doorgaat met terugvordering en verhaal. Worden er extra middelen binnengehaald, dan zijn deze volledig en vrij te besteden door de gemeente, maar ook het omgekeerde is het geval, komt er minder geld binnen dan verwacht, dan kan er geen beroep op het Rijk (lees: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) worden gedaan om dit aan te vullen. Wil het bestuur richting geven aan de wijze van uitvoering, dan is een eigen debiteurenbeleid onontbeerlijk.

Omdat de gemeente financieel verantwoordelijk is voor de gevolgen van het gekozen beleid, is het van belang op welke wijze gebruik gemaakt wordt van deze vrijheid bij de vaststelling van het debiteurenbeleid.

Er is sprake van terugvordering als de verstrekte bijstand moet worden terugbetaald. De volgende kosten van bijstand kunnen op grond van artikel 58, eerste lid WWB worden teruggevorderd:

- a. bijstand die ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend;
- b. bijstand die in de vorm van een geldlening is verleend en voor zover de aflossingsverplichtingen niet of niet behoorlijk worden nagekomen;
- c. bijstand die voortvloeit uit gestelde borgtocht;
- d. bijstand die is verleend in de vorm van een voorschot en nadien is vastgesteld dat er geen recht op bijstand bestaat;
- e. bijstand die onverschuldigd is betaald voor zover de belanghebbende dit redelijkerwijs had kunnen begrijpen;
- f. indien achteraf is gebleken dat er inkomsten of vermogen is ontvangen over een periode waarover bijstand is verstrekt, dan wel voor een bepaalde bestemming waarvoor bijstand is verleend.

2.2.2 *loaw / loaz / Bbz 2004*

In bovenstaande inkomensvoorzieningen is de verplichting opgenomen om, als tot een te hoog bedrag of ten onrechte uitkering is verstrekt, deze uitkering terug te vorderen.

Met de invoering van de 'Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen aan gemeenten', waarschijnlijk per 1 januari 2010, zal deze verplichting worden omgezet in een gemeentelijke bevoegdheid.

Om te voorkomen dat na de invoering van deze wijziging het Debiteurenbeleidsplan weer gewijzigd moet worden, worden de algemene uitgangspunten betreffende terugvordering en verhaal al vast uitgebreid.

2.2.3 Bbz 2004

De Bbz 2004 is een regeling welke in eerste instantie alle financiële ondersteuning verleent in de vorm van een geldlening. De duur van de geldlening en de hoogte van de aflossingsverplichting is in de regeling zelf opgenomen, maar is mede afhankelijk van de behaalde bedrijfsresultaten. Afhankelijk van de bedrijfsresultaten kan in sommige gevallen (een deel van) de geldlening worden omgezet in bijstand om niet.

De gemeente Overbetuwe maakt, gelet op het specialistische karakter van de regeling, voor de uitvoering van de Bbz 2004 gebruik van de diensten van de gemeente Arnhem.

2.2.4 Algemene wet bestuursrecht

Per 1 juli 2009 is de Vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in werking getreden. Deze wijziging van de Awb heeft betrekking op de bestuursrechtelijke geldschuldenregeling, bestuurlijke handhaving en attributie.

Hieronder zal worden aangegeven wat de belangrijkste gevolgen zijn van de invoering van de 4^e tranche Awb voor de uitvoering van terugvorderingsbeleid binnen de WWB.

In de eerste plaats worden regels met betrekking tot verjaring van schulden uit het BW vertaald voor bestuursrechtelijke schulden. Daarnaast worden ook regels over de vaststelling van de schuld en de invordering van de schuld uit de materiewetten overgeheveld naar de Awb.

Dit heeft tot gevolg dat binnen de WWB een aantal wetswijzigingen doorgevoerd zijn:

1. Er wordt een nieuwe mogelijkheid geschapen om aflossingen in verband met leenbijstand te verrekenen, buiten de regels van de terugvordering om (art. 48, vierde lid WWB). Verrekening kan plaatsvinden met algemene bijstand ingevolge de WWB en uitkeringen op grond van de loaw, loaz, Bbz 2004 of Wwik.
2. In de WWB is de bepaling over de wettelijke rente vervallen (art. 58, vierde lid WWB). Dit betekent niet dat er geen rente meer geheven kan worden. De wettelijke rente is nu opgenomen in de Awb (art. 4:98 Awb). Wettelijke rente mag worden opgelegd vanaf het moment dat de betalingstermijn is verstreken.
NB: Ook het overheidsorgaan is wettelijke rente verschuldigd, en wel vanaf het moment dat de beslistermijn en de betalingstermijn van 6 weken is verstreken (art. 4:100 Awb).
3. De verplichting dat een terugvorderingsbesluit het bedrag en de termijn waarbinnen betaald moet worden moet vermelden is vervallen in de WWB (art. 60), maar opgenomen in de Awb (art. 4:86 Awb).
4. De executoriale titel is komen te vervallen in de WWB (art. 60). In plaats daarvan kan het college, als de belanghebbende in gebreke blijft om de vordering te voldoen, een dwangbevel uitvaardigen. Dit dwangbevel heeft een executoriale titel. Hierbij kan worden aangetekend dat een dwangbevel niet noodzakelijk is als verrekening kan plaatsvinden met een door het college verstrekte uitkering.
NB: Voordat een dwangbevel de deur uit gaat, moet de belanghebbende eerst zijn aangemaand.
5. Verjaring kan worden gestuit door het sturen van een aanmaning. Hiervoor mogen kosten in rekening gebracht worden: € 6,00 als de vordering minder bedraagt dan € 454,00; als de vordering hoger is € 14,00 (art. 4:113 Awb).
6. Een dwangbevel is een schriftelijk bevel dat ertoe strekt de betaling van een geldsom (hoofdsom, wettelijke rente, aanmaningskosten en kosten dwangbevel) af te dwingen.
7. Het dwangbevel moet in ieder geval het navolgende bevatten (art. 4:122 Awb):
 - a. het opschrift "dwangbevel";

- b. de te betalen bedragen (hoofdsom, evt. wettelijke rente, evt. kosten aanmaning, evt. kosten dwangbevel);
 - c. de bevoegdheid van het bestuursorgaan tot tenuitvoerlegging op kosten van degene die tot betaling verplicht is;
 - d. een vermelding van 'In naam der koningin' (voorschrift vanuit Rv).
8. Het dwangbevel levert een executoriale titel op en moet door middel van een exploit bekend gemaakt worden. De regels van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) zijn overeenkomstig van toepassing (art. 4:123 Awb).
9. Het hoofdbeslismoment binnen de geldschuldenregeling is:
- a. het vaststellen van de verplichting tot betaling;
Bijkomende beslismomenten zijn:
 - a. verrekening;
 - b. verlenen van uitstel van betaling;
 - c. verlenen van een eventueel voorschot;
 - d. vaststellen van het bedrag van de verschuldigde wettelijke rente;
 - e. gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Als bezwaar of beroep is aangetekend tegen de betalingsbeschikking kan geen bezwaar of beroep worden ingesteld tegen de bijkomende beschikkingen. Het bezwaar of beroep tegen de betalingsbeschikking richt zich ook op de bijkomende beschikkingen als deze worden betwist (art. 4:125 Awb). Eerst als de betalingsbeschikking formele rechtskracht heeft, is het mogelijk tegen een bijkomende beschikking bezwaar te maken of beroep in te stellen.

2.2.5 Diversen

Het is natuurlijk niet zo dat de gemeente onder alle omstandigheden gebruik wil maken van haar bevoegdheid om tot terugvordering of verhaal over te gaan. In de volgende hoofdstukken wordt een aantal aanvullende beleidskeuzes voorgedragen.

Tevens worden daarbij de criteria benoemd, wanneer de gemeente geen gebruik wil maken van haar bevoegdheid. Het uitgangspunt zal altijd zijn, dat de werkzaamheden effectief en efficiënt moeten worden uitgevoerd.

De gemeente heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheden, die de Stimuleringsregeling Hoogwaardig Handhaven in deze biedt. De kern van de regeling is dat er door middel van een samenstel van organisatorische maatregelen op het gebied van voorlichting, dienstverlening, controle en daadwerkelijke sanctionering getracht wordt de spontane nalevingbereidheid te vergroten, waarmee fraude wordt voorkomen of bestreden.

Hierbij moet worden aangetekend dat dit Debiteurenbeleidsplan van toepassing is op zaken rondom terugvordering (en verhaal) in het kader van de WWB en WIJ, en zodra de eerdere genoemde wetwijziging loaw en loaz van kracht is, ook op zaken rondom terugvordering in het kader van de loaw en de loaz.

Daar waar in dit Debiteurenbeleidsplan gesproken wordt over terugvordering van bijstand kan ook gelezen worden: inkomensvoorziening in het kader van de WIJ, loaw of loaz.

Algemene uitgangspunten betreffende terugvordering en verhaal

Burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe maken gebruik van de bevoegdheid tot:

- a) het herzien of intrekken van het toekenningbesluit als gevolg van artikel 54, derde lid WWB;
- b) het terugvorderen van ten onrechte verleende bijstand, zoals is neergelegd in de artikelen 58, 59 en 60 WWB;
- c) het terugvorderen van ten onrechte verleende inkomensvoorziening, zoals neergelegd in de artikelen 54 en 55 WIJ;

- d) het verhalen van bijstand, zoals bedoeld in artikel 62, aanhef en onder c, WWB en artikel 62f WWB:
- verhaal op ouders van jongmeerderjaren aan wie bijzondere bijstand levensonderhoud is verstrekt;
 - verhaal bij schenking;
 - verhaal op nalatenschap;
- e) het verhalen van de inkomensvoorziening WIJ in de situaties als bedoeld onder d).
- Burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe maken, zodra zij daartoe bevoegd zijn, gebruik van de bevoegdheid tot:
- f) het herzien of intrekken van het toekenningbesluit als gevolg van artikel 17, derde lid loaw en artikel 17, derde lid loaz;
 - g) het terugvorderen van ten onrechte verleende inkomensvoorziening, zoals is neergelegd in de artikelen 25 tot en met 31 loaw en de artikelen 25 tot en met 31 loaz.

2.3 Werkwijze Terugvordering

Terugvordering vindt veelal plaats naar aanleiding van een signaal vanuit de gemeente, de klant of van derden.

Aan de hand van een rapportage, waarin is opgenomen de herziening van de bijstand, de reden, de periode, het bedrag en de terugvorderingsgrond, wordt een herzienings- en/of beëindigingsbeschikking gemaakt. In deze beschikking wordt geen bedrag genoemd, maar wel een mededeling dat de klant binnenkort nader bericht zal ontvangen van CCP over de hoogte van de vordering en de wijze van terugbetaling.

Door CCP wordt vervolgens, namens de gemeente Overbetuwe, het terugvorderingsbesluit opgesteld en verstuurd.

De debiteur krijgt een periode van 6 weken om de teruggevorderde middelen over te maken aan de gemeente, eventueel verlengd met de aanmaningsperiode van 2 weken.

Als de terugvordering niet of niet volledig wordt voldaan binnen de gestelde termijn, wordt het invorderingstraject gestart:

- bij bestaande klanten wordt het debiteurenbeheer vervolgens uitgevoerd door de gemeente Overbetuwe. In principe kan de gemeente al tijdens de 'wacht'periode van 8 weken starten met eventuele verrekening. Het is echter niet altijd verstandig om direct over te gaan tot invordering, omdat het besluit nog niet onherroepelijk is.
- als de debiteur geen uitkeringsklant meer is van de gemeente wordt het debiteurenbeheer uitgevoerd door CCP.

NB: Voor Bbz-klanten wordt het debiteurenbeheer altijd door de gemeente uitgevoerd.

Hierbij moet worden aangetekend dat ingeval van beëindiging van de bijstand, het debiteurenbeheer wordt overgedragen aan CCP. Als bij de beëindiging van de bijstand nog geen betalingsregeling is getroffen, kan het vakantiegeld wordt aangewend om te verrekenen met de terugvordering.

NB: Het terugvorderingsbesluit van na 1 juli 2009 heeft geen executoriale titel meer. Toch kan er niet gelijk met de bekendmaking van het terugvorderingsbesluit beslag worden gelegd op roerende en onroerende zaken. De periode tussen de bekendmaking van het terugvorderingsbesluit en het uitvoerbare dwangbevel moet ten minste acht weken bedragen.

In uitzonderingsgevallen is het nodig om de inning van een vordering veilig te stellen. Dan zal de voorzieningenrechter moeten worden gevraagd om conservatoir beslag te leggen, uiteraard als er goederen zijn waarop beslag gelegd kan worden. Denk hierbij vooral aan grote fraudevorderingen of verzwegen vermogen. Daarmee wordt voorkomen dat de debiteur tijd heeft om goederen waarop de vordering eventueel te verhalen is te doen verdwijnen.

Over de uitvoering van het debiteurenbeleid vindt periodiek afstemming plaats tussen de gemeente en CCP.

Vorm van aflossing

Uit oogpunt van 'gemak' kan de terugvordering door de gemeente zelf zoveel mogelijk plaatsvinden door middel van verrekening met de uitkering. De gemeente is daarmee verzekerd van de te ontvangen middelen.

Door CCP wordt, op basis van ervaring en positieve resultaten, juist zoveel als mogelijk de verantwoordelijkheid bij de debiteur gelegd. De debiteur moet zoveel mogelijk zelf zorg dragen voor zijn betalingsverplichting. Dit dient meerdere doelen.

Omdat hij zelf verantwoordelijk is, moet hij ook zelf zorgen voor de betalingen. Daarmee behoudt hij de regie over de eigen financiële situatie, hij leert nog beter met geld omgaan waarmee de zelfredzaamheid ook wordt vergroot.

Ook de gemeente kan deze andere aanpak inzetten in de situatie dat zij zelf de terugvordering voor haar rekening neemt. Het kost een stuk investeren in de relatie met de klant-debiteur. Dit kan uiteindelijk niet alleen leiden tot een grotere zelfredzaamheid, maar ook tot een mogelijk eerdere uitstroom.

Voordelen:

- de klant-debiteur heeft een beter zicht op zijn verplichtingen;
- er liggen heldere afspraken tussen gemeente en debiteur die ook worden nagekomen;
- bij het aanvaarden van werk verbetert de financiële situatie van de debiteur, omdat niet meteen al het extra inkomen wordt aangewend voor de schulden;
- perspectief op een gezonde financiële situatie verlaagt de kans op terugval op een uitkering.

Een dergelijke omslag in benadering van de klant kost natuurlijk tijd en ook niet iedere debiteur zal baat hebben bij een dergelijke aanpak. Toch moet het mogelijk zijn om, op termijn, deze aanpak geleidelijk te introduceren.

Beleidsregel inzake beslag (Schulinck B120)

De uitvoering van deze vorm van invordering is uitbesteed aan CCP.

Beleidsregel moment van invordering (Schulinck B124)

In beginsel zal geen dwangbevel worden uitgevaardigd tot het moment dat het besluit op grond waarvan ingevorderd wordt onherroepelijk is. Dit is het geval zodra de termijn voor het indienen van bezwaar of beroep hiertegen is verlopen. Alleen wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan direct tot invordering overgegaan worden.

Beleidsregels invordering (Schulinck B125)

- Bij de terugvorderingsbeschikking wordt een betalingstermijn gesteld van 6 weken.
- Als er niet wordt betaald, wordt een aanmaning gestuurd waarbij een termijn van 2 weken wordt gesteld.
- Als de terugvordering niet of niet volledig wordt voldaan binnen de gestelde termijn, wordt het invorderingstraject gestart:
 - Bij bestaande klanten wordt het debiteurenbeheer uitgevoerd door de gemeente Overbetuwe. De terugvordering kan zoveel mogelijk plaatsvinden door middel van verrekening met de uitkering.
 - Als de debiteur geen uitkeringsklant meer is van de gemeente worden de invorderingsactiviteiten uitgevoerd door CCP.

- Als de belanghebbende een gemeentelijke periodieke uitkering ontvangt, vindt verrekening plaats op deze uitkering en/of het daarop van toepassing zijnde vakantiegeld.
 - Ter bevordering van de zelfredzaamheid van de debiteur kan in voorkomende gevallen gekozen worden voor een betalingsregeling waarbij de verantwoordelijkheid bij de debiteur wordt gelegd.
 - Een gemeentelijke periodieke uitkering is een uitkering op grond van de WWB, loaw, loaz, Bbz 2004 of Wwik.
 - Als en voor zover er zekerheden als pand en hypotheek gesteld zijn, worden deze uitgewonnen.
 - De gemeentelijke invorderingskosten en wettelijke rente worden niet in rekening gebracht.
 - Als de invordering plaatsvindt via CCP worden aanmaningskosten en invorderingskosten in rekening gebracht.
- Nadere info:**
De door CCP ingevorderde gelden moeten worden gestort op bankrekeningnummer 1127.71.556 ten name van **Stichting Dordengelden Cannock Chase Public te Druten**, onder vermelding van naam en postcode.

2.4 Gemeentelijk Handhavingsbeleid

Op grond van artikel 8a WWB is de gemeente verplicht om bij verordening regels vast te stellen betreffende de bestrijding van misbruik:

“De gemeenteraad stelt in het kader van het financiële beheer bij verordening regels voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand alsmede misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet”.

De gemeente Overbetuwe heeft in haar Handhavingsverordening dan ook de navolgende onderdelen opgenomen:

- functie en inhoud van het handhavingsplan;
- controle van bijstand;
- de grondslag van terugvordering en verhaal;
- gevolgen van fraude.

De gemeente heeft er voor gekozen een 'lik-op-stuk'-beleid te voeren, omdat fraude niet lonend mag zijn. Fraudevorderingen moeten in principe dan ook worden teruggevorderd, behalve als elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt.

Het gemeentelijke terugvorderingsbeleid moet een effectieve bijdrage leveren aan een adequate fraudebestrijding.

2.5 Stand van zaken debiteurenbestand

Alvorens over te gaan tot het vaststellen van beleidsdoelen moet eerst duidelijk zijn hoe het huidige debiteurenbestand is opgebouwd.

In onderstaand overzicht zijn per soort vordering het aantal vorderingen, de ontvangsten en het saldo opgenomen.

Ter informatie en ter vergelijking zijn aan dit overzicht een tweetal kolommen toegevoegd met informatie over de stand van zaken per 1 januari 2004.

Totaal overzicht debiteurenbestand gemeente Overbetuwe d.d. 1-9-2009

Soorten vordering	Aantal vorderingen per 1-1-2004	Saldo vorderingen per 1-1-2004	Aantal vorderingen per 1-9-2009	Ontvangsten 2008	Ontvangsten 2009 (per 31-7-2009)	Saldo vorderingen per 1-9-2009
Leenbijstand Abw / WWB	274	€ 270.696	97	€ 19.202	€ 9.836	€ 196.645
Terugvordering Abw / WWB	214	€ 722.167	301	€ 198.847	€ 128.557	€ 845.456
Verhaal Abw / WWB	39	€ 337.437	8	€ 10.290	€ 532	€ 147.000
Diversen / Cessie Abw / WWB	65	€ 32.649	10	€ 16.212	€ 7.660	€ 37.384
Boeten	13	€ 1.537	4	€ 500	€ --	€ 496
Terugvordering loaw / loaz	8	€ 32.937	7	€ 9.738	€ 11	€ 33.943
Krediet hypotheek BZ / Bbz 2004	11	€ 316.548	10	€ 7.025	€ 8.120	€ 284.485
	57	€ 1.046.178	51	€ 74.765	€ 23.744	€ 1.113.667
Totaal	676	€ 2.759.850	488	€ 336.579	€ 178.460	€ 2.659.076

Uit bovenstaande gegevens blijkt, dat de gemeente per 1 september 2009 een bedrag van € 2.659.076,00 aan vorderingen heeft openstaan, verdeeld over 488 vorderingen.

De vergelijking tussen de stand van zaken in 2004 en 2009 nodigt uit om een aantal bijzonderheden te vermelden:

- Het totale aantal openstaande vorderingen is met bijna 30% afgenomen.
 - Deze afname komt voor een groot deel voor rekening van de Leenbijstand WWB. De reden hiervoor zou kunnen zijn de invoering van de Regeling duurzame gebruiksgoederen en meerjarige minima per 1 januari 2007, waardoor meer bijstand om niet kon worden verstrekt.
 - Het aantal terugvorderingen is daarentegen fors toegenomen.
- Het totaalsaldo van de openstaande vorderingen is slechts met ruim 3% afgenomen.
 - Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een aanzienlijke toename van het saldo terugvordering WWB en het saldo Bbz 2004. Hierbij moet aangetekend worden dat het gemiddelde saldo per terugvordering is afgenomen van € 3.375,00 tot
 - € 2.808,00.
 - De overige vorderingen laten een aanzienlijke afname zien.

2.6 Uitgangspunten beleid en doelstellingen

De gemeente heeft besloten om in het kader van de WWB gebruik te blijven maken van de bevoegdheid tot terugvordering en verhaal. Er wordt daarbij wel gekozen om op een effectieve en efficiënte wijze het debiteurenbeheer te voeren. Op grond van het voorgaande wordt voorgesteld om de volgende uitgangspunten van het debiteurenbeleid te formuleren.

Algemene uitgangspunten debiteurenbeleid

1. Fraude mag niet lonen.
2. De gemeente kiest voor een effectief en efficiënt debiteurenbeheer.
3. De schuldpositie bij de gemeente mag de uitstroom naar werk niet belemmeren.

HOOFDSTUK 3 KWALITEITSEISEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal belangrijke kwaliteitseisen benoemd. Deze eisen zijn deels ook bepaald aan de hand van in het verleden door het ministerie geformuleerde kwaliteitscriteria, zodat, mocht de gemeente in de toekomst een beroep moeten doen op een aanvullende uitkering op grond van artikel 74, derde lid WWB, de uitvoering van de WWB op het onderdeel debiteuren voldoet aan de ministeriële richtlijnen zoals deze tot de invoering van de WWB golden.

De volgende kwaliteitseisen worden benoemd:

1. voortvarend handelen;
2. het aflossingsritme;
3. de aflossingshoogte;
4. de betalingscontrole;
5. het heffen van wettelijke rente en invorderingskosten;
6. de periodieke verstrekking van saldobestemmingen.

Zodra de gemeente aan de hand van deze kwaliteitseisen haar beleid heeft vastgesteld, is er geen sprake van een onrechtmatige uitvoering van de WWB.

NB: Hierbij kan worden aangetekend dat, als de gemeente in aanmerking wil komen voor een eventuele aanvullende uitkering, voldoen aan bovenstaande kwaliteitseisen niet voldoende is. Er moet daarnaast in ieder geval ook sprake zijn van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

3.2 Voortvarend handelen

De gemeente, maar ook de debiteur, heeft er belang bij dat er zo spoedig mogelijk wordt teruggevorderd nadat duidelijk is geworden dat er te veel bijstand is uitbetaald. De gemeente Overbetuwe heeft daarbij als beleidsregel dat de terugvordering plaats vindt binnen 3 maanden, met als uitloop nogmaals een periode van 3 maanden, nadat duidelijk is geworden dat er teveel bijstand is verleend.

NB. Wanneer er individuele omstandigheden zijn die het rechtvaardigen om af te zien van terugvordering van niet verwijtbare vorderingen, kan hiertoe worden overgegaan. Er is hiervan sprake in situaties dat het betrokkene niet of slechts beperkt is aan te rekenen dat de bijstand ten onrechte is verleend. Verder kunnen er zich situaties voordoen dat het de gemeente bekend was dat de bijstand ten onrechte werd verstrekt omdat de bijstandcliënt hiervan melding had gemaakt, maar dat er geen actie is genomen om de bijstand te stoppen. In een dergelijk geval dan kan de bijstand niet worden teruggevorderd voor zover een termijn van zes maanden is overschreden. In dat kader heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) de zgn. "zes-maandenjurisprudentie" geformuleerd. Deze jurisprudentie houdt in dat een bestuursorgaan een bevoegdheid tot terugvordering niet kan uitoefenen ter zake van betalingen die gedaan zijn meer dan zes maanden na de ontvangst van een signaal waaruit het uitvoeringsorgaan had moeten afleiden, dat ten onrechte of te veel wordt betaald. Onder "signaal" verstaat de CRvB in deze: relevante informatie van de uitkeringsgerechtigde waaruit dusdanig concreet kan worden afgeleid dat sprake is van een fout, dat het bestuursorgaan op grond daarvan actie had moeten ondernemen.

Als de gemeente er niet in slaagt om het terugvorderingbesluit tijdig - binnen 6 maanden - na het signaal te nemen, dan wordt afgezien van terugvordering.

Dit laatste geldt nadrukkelijk niet voor fraudevorderingen, geldleningen, vorderingen met een zekerheid en/of vorderingen vanwege het achteraf ontvangen van middelen. Daar waar een cliënt door het geheel of gedeeltelijk schenden van zijn inlichtingenplicht zelf de oorzaak is van de terugvordering is geen beroep mogelijk op deze termijn.

Ook heeft de gemeente bij fraudezaken niet altijd de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de termijn van afhandeling.

Beleidsregel voortvarend handelen

- Terugvordering van bijstand vindt plaats binnen 3 maanden nadat duidelijk is geworden dat er te veel bijstand is uitbetaald, doch in ieder geval binnen 6 maanden nadat duidelijk is geworden dat er te veel bijstand is uitbetaald.
- Als de gemeente er niet in slaagt om tijdig – binnen 6 maanden – een terugvorderingsbesluit te nemen, wordt van terugvordering afgezien. Dit geldt niet voor fraudevorderingen, geldleningen, vorderingen met een zekerheid en/of vorderingen vanwege achteraf ontvangen middelen.

3.3 Aflossingsritme

Het uitgangspunt van het beleid is dat iedere vordering in beginsel in één bedrag wordt ingevorderd. De wijziging in de Awb welke is ingegaan per 1 juli 2009, geeft aan dat de wettelijke betalingstermijn 6 weken bedraagt (art. 4:87 Awb). Binnen 6 weken moet de debiteur de hele vordering voldoen. Als de debiteur de vordering niet binnen 6 weken kan voldoen, moet er een betalingsregeling met een maandelijkse aflossingsverplichting worden getroffen.

Voor de groep zelfstandigen worden wisselende termijnen voor de aflossingsverplichting gehanteerd (maand, kwartaal of half jaar). De aard van het bedrijf, het betalingsgedrag en de individuele omstandigheden van de debiteur zijn bepalend voor het aflossingsritme. Bij de aanwezigheid van meerdere vorderingen worden de periodieke betalingen bij voorrang geboekt op de oudste, verwijtbare vordering.

Beleidsregel aflossingsritme

- De debiteur moet de vordering in een bedrag binnen 6 weken voldoen. Is dit niet mogelijk, dan wordt een aflossingsregeling per maand overeengekomen of opgelegd.
- Bij Bbz-vorderingen kan een afwijkend aflossingsritme worden gehanteerd. De aard van het bedrijf, het betalingsgedrag en de individuele omstandigheden zijn bepalend voor het aflossingsritme (maand, kwartaal of half jaar).

Beleidsregel boeking periodieke betalingen

Bij de aanwezigheid van meerdere gelijkwaardige vorderingen wordt bij voorrang afgeboekt op de oudste, verwijtbare vordering, in volgorde van boete, terugvordering en teenbijstand.

3.4 Aflossingshoogte

Het uitgangspunt van beleid is dat iedere vordering volledig en ineens wordt voldaan. Dit geldt in ieder geval voor verwijtbare vorderingen en voor vorderingen welke het gevolg zijn van het naderhand ontvangen van middelen. Is terugbetaling ineens niet mogelijk, dan vindt de invordering in termijnen plaats. Bij het treffen van een betalingsregeling maken we onderscheid tussen debiteuren die nog steeds een uitkering van de gemeente ontvangen en debiteuren van wie de uitkering is beëindigd.

De wettelijke aflossingscapaciteit kan, juridisch gezien, vastgesteld worden op de netto uitkering minus de beslagvrije voet.

De beslagvrije voet bestaat uit 90% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm (incl. toeslag en vt.), verhoogd met:

- a. de voor rekening van de schuldenaar komende premie ziektekostenverzekering, verminderd met de normpremie, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de zorgtoeslag, voor zover reeds begrepen in de bijstandsnorm zoals die voor de schuldenaar geldt, en met de krachtens die wet ontvangen zorgtoeslag;
- b. de voor rekening van de schuldenaar komende woonkosten verminderd met ontvangen huurtoeslag of woonkostentoeslag, voor zover de woonkosten, na deze vermindering, meer bedragen dan de geldende normhuur.

Door deze verhogingen is echter lang niet altijd de vastgestelde maximale ruimte van 6% of 10% beschikbaar. De beschikbare ruimte kan berekend worden door gebruik te maken van de rekentool welke te vinden is op <http://wwb-beslagvrijevoet.nl>.

Een ander aspect rondom de aflossingshoogte is het feit dat tot nu toe jaarlijks de hoogte zou moeten worden afgestemd op de gewijzigde bijstandsnormen en/of de gewijzigde inkomsten. Hoewel dat niet altijd is toegepast, zeker niet door CCP, is het verstandig om thans vast te leggen dat de aflossingshoogte éénmalig wordt vastgesteld.

Beleidsregel aflossingshoogte bij terugvorderingsschulden (Schulinck B123)		
- De in onderstaand schema benoemde aflossingshoogte zijn maximum percentages, rekening houdende met de berekening van de beslagvrije voet conform de rekentool op de website http://wwb-beslagvrijevoet.nl. - De aflossingshoogte wordt in principe éénmalig vastgesteld en is niet onderhevig aan veranderingen als gevolg van wijzigingen van uitkeringsnormen en/of inkomsten.		
Omstandigheden	Fraude?	Aflossing
1. Uitkeringsgerechtigde WWB ¹	Nee	6% (van de bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.)
2. Uitkeringsgerechtigde WWB	Ja	10% (van de bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.)
3. Niet-uitkeringsgerechtigde WWB met inkomsten tot 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.	Nee	6% (van de bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.)
4. Niet-uitkeringsgerechtigde WWB met inkomsten tot 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.	Ja	10% (van de bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.)
5. Niet-uitkeringsgerechtigde WWB met inkomsten van 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt. of hoger	Nee	6% (van de bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.) + 35% van het inkomen dat hoger is dan 115%
6. Niet-uitkeringsgerechtigde WWB met inkomsten van 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt. of hoger	Ja	6% (van de bijstandsnorm met evt. toeslag/verlaging, incl. vt.) + 50% van het inkomen dat hoger is dan 115%, met een minimum van 10% van de bijstandsnorm

¹ Vanaf het moment dat de gemeente de beleidsvrijheid heeft bij de terugvordering loaw/loaz, geldt dit schema ook voor deze terugvorderingen.

3.4.1 Debiteur ontvangt uitkering van de gemeente

Het debiteurenbeheer van deze vorderingen wordt in principe door de gemeente zelf bewaakt.

Voorgesteld wordt om, rekening houdend met de beslagvrije voet, de beschikbare ruimte met een maximum van 10% te benutten in geval er sprake is van verwijtbare vorderingen. Debiteuren met niet-verwijtbare vorderingen lossen de beschikbare ruimte af met een maximum van 6% van de van toepassing zijnde norm af. Hierdoor zullen zij nog een beperkte bestedingsruimte over houden.

Op het moment dat de klant de aflossingsregeling niet nakomt of ingeval van nalatigheid van de zijde van de klant, wordt de incasso van de vordering overgedragen aan CCP.

Beleidsregel aflossingshoogte en -duur bij cliënten

- In beginsel moet de vordering binnen 6 weken worden terugbetaald.
- Bij de berekening van de aflossingsruimte wordt rekening gehouden met de beslagvrije voet (rekentool: <http://www.beslagvrijevoet.nl>)
- De aflossingshoogte wordt vastgesteld op de berekende beschikbare ruimte met een maximum van 6% van de van toepassing zijnde norm en met een maximum van 10% van de van toepassing zijnde norm als er sprake is van verwijtbare vorderingen.
- Als er sprake is van bijzondere individuele omstandigheden, dan wordt daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden.
- Gelet op de gestelde betalingstermijn en de bezwaarperiode wordt niet direct na het versturen van het terugvorderingsbesluit gestart met verrekening, behoudens met toestemming van de debiteur.
- Ingeval van het niet of niet volledig nakomen van de aflossingsregeling, wordt de incasso overgedragen aan CCP.

3.4.2 Debiteur ontvangt geen uitkering van de gemeente

De vorderingen van deze debiteuren worden uitbesteed aan CCP.

CCP hanteert de volgende uitgangspunten:

- een vordering < € 1.000,00 wordt afgelost in 1 jaar;
- een vordering van € 1.000,00 - € 2.500,00 wordt afgelost in 2 jaar;
- een vordering ≥ € 2.500,00 wordt afgelost in 3 jaar.

Deze uitgangspunten zijn voor CCP echter niet heilig. In zeer veel gevallen wordt met de debiteur een 'onderhands' aflossingsbedrag afgesproken. CCP is van mening dat een 'vrijwillig' afgesproken aflossingsbedrag vaak een beter resultaat oplevert dan een door middel van een draagkrachtberekening vastgesteld aflossingsbedrag. Vaak is het termijnbedrag dan lager en de aflossingsduur langer, maar de debiteur heeft er wel een goed gevoel bij.

Aangetekend moet worden dat CCP in die gevallen geen kwijtschelding aanbiedt. In de meeste gevallen is de hoogte van de vordering ook van dien aard dat toch het gehele bedrag afgelost zou moeten worden.

Op verzoek van de klant is een draagkrachtberekening mogelijk. Is de vordering te hoog om binnen 3 jaar (naar draagkracht) af te kunnen lossen dan wordt veelal een draagkrachtberekening gemaakt.

Op het moment dat een draagkrachtberekening wordt gemaakt, is het wenselijk om minimale normen te hanteren ingeval van een hoger inkomen (boven 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm).

Voorgesteld wordt om naast de aflossingscapaciteit van 6% van de van toepassing zijnde norm een extra aflossingscapaciteit van 35% van het netto meerinkomen te hanteren.

Een hogere aflossingscapaciteit kan in het proces van werkaanvaarding en uitstroomgericht bezig zijn demotiverend werken. Men moet een (financiële) prikkel hebben om niet alleen arbeid te aanvaarden, maar ook aan het arbeidsproces te blijven deelnemen.

Ingeval van een verwijtbare vordering bedraagt de eventuele extra aflossingscapaciteit 50% van het netto meerinkomen. De aflossingshoogte bedraagt in dit geval echter 10% van de van toepassing zijnde norm.

Op grond van een onderbouwd besluit kan het aflossingsbedrag afwijkend van de berekende draagkracht worden vastgesteld.

Op het moment dat de debiteur weer afhankelijk wordt van een uitkering van de gemeente, blijft de incasso in handen van CCP.

- Debiteuren die zelf aflossen, kunnen dit voortzetten.
- Bij debiteuren waar een inhouding plaats vindt op loon/uitkering, zal door CCP gevraagd worden om deze inhouding voort te zetten op de gemeentelijke uitkering.
- Debiteuren waar geen regeling mee getroffen is, worden op dat moment nogmaals door CCP benaderd. Als er echt geen regeling te treffen valt, wordt door CCP beslag gelegd op de uitkering.

LET OP: CCP blijft verantwoordelijk voor de incasso op openstaande vorderingen!

De gemeente (administratie SoZa) informeert CCP als een debiteur weer een gemeentelijke uitkering gaat ontvangen.

De gemeente regelt niet op eigen initiatief een inhouding op deze gemeentelijke uitkering ter aflossing van de openstaande vordering. Er wordt gewacht op een actie/melding van CCP.

Beleidsregel aflossingshoogte en duur bij debiteuren die geen uitkering van de gemeente ontvangen

- In beginsel wordt de vordering binnen 6 weken terugbetaald.
- De aflossingshoogte wordt door CCP vastgesteld:
 - a. bij een vordering < € 1.000,00 wordt afgelost binnen 1 jaar;
 - b. bij een vordering van € 1.000,00 - € 2.500,00 wordt afgelost binnen 2 jaar;
 - c. bij een vordering ≥ € 2.500,00 wordt afgelost binnen 3 jaar;
 - d. in veel gevallen wordt echter een minnelijke regeling getroffen met een lager termijnbedrag en een langere aflossingsduur;
 - e. op verzoek is aflossing naar draagkracht mogelijk;
 - f. als de vordering niet binnen 3 jaar afgelost kan worden, wordt veelal een draagkrachtberekening gemaakt.
- Als een draagkrachtberekening wordt gemaakt bedraagt de maximale aflossingshoogte rekening houdende met de beslagvrije voet:
 - a. 6% van de van toepassing zijnde norm en op 10% bij verwijtbare vorderingen zolang het netto gezinsinkomen niet meer bedraagt dan 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm;
 - b. 6% van de van toepassing zijnde norm verhoogt met 35% van het meerdere inkomen indien het gezinsinkomen van de debiteur netto meer bedraagt dan 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm.

- o. 6% van de van toepassing zijnde norm verhoogt met 50% van het meerdere inkomen, met een minimum van 10% van de van toepassing zijnde norm, indien het gezinsinkomen van de debiteur netto meer bedraagt dan 115% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm en er sprake is van verwijtbare vorderingen.
- Als er sprake is van bijzondere individuele omstandigheden, dan wordt daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden.

3.5 Betalingscontrole

Eén van de repressieve onderdelen van Hoogwaardig Handhaven is dat de opgelegde betalingsverplichtingen moeten worden nagekomen.

Dit is een belangrijke pijler onder het incassobeleid.

Voor de ex-klanten wordt dit beleid ingevuld en uitgevoerd door CCP. Periodiek overleg tussen gemeente en CCP draagt er toe bij dat het incassobeleid up-to-date blijft.

Voor debiteuren die nog steeds een (periodieke) uitkering ontvangen via de gemeente wordt dit beleid uitgevoerd door de eigen debiteurenadministratie.

3.6 Heffen van wettelijke rente en invorderingskosten

Als de debiteur de vordering niet tijdig betaalt, is de gemeente bevoegd wettelijke rente en kosten in rekening te brengen (art. 58, vierde lid WWB).

De gemeente Overbetuwe heeft gekozen voor het standpunt dat geen gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid tot het heffen van wettelijke rente, terwijl ook de eigen invorderingskosten niet in rekening gebracht worden.

De bevoegdheid tot het heffen van invorderingskosten wordt slechts geëffectueerd voor zover deze kosten ook daadwerkelijk worden gemaakt door derden.

Voor invorderingen heeft de gemeente een overeenkomst gesloten met CCP. In de overeenkomst met CCP is opgenomen dat zij 15% van de aflossingsbedragen mogen aanwenden als invorderingskosten. Deze kosten komen uiteindelijk voor rekening van de debiteur.

Ingeval een 'externe' debiteur weer een uitkering van de gemeente gaat ontvangen, wordt de invordering door CCP voortgezet.

CCP heeft op dat moment een betalingsregeling getroffen met zijn debiteur en deze kan in principe ongewijzigd worden voortgezet. Het maakt daarbij niet uit welke inkomensbron de debiteur heeft.

Beleidsregel wettelijke rente en invorderingskosten

- Er wordt geen wettelijke rente in rekening gebracht.
- De gemeente brengt de eigen invorderingskosten niet in rekening.
- Als door derden daadwerkelijk invorderingskosten worden gemaakt, maakt de gemeente Overbetuwe gebruik van de bevoegdheid om invorderingskosten te heffen.
- Het door CCP gehanteerde tarief van 15% van de aflossingsbedragen, kan worden aangemerkt als invorderingskosten.

3.8 Saldobestemmingen

Het verstrekken van saldobestemmingen is, met uitzondering van vorderingen in het kader van het oude Besluit krediethypotheek bijstand en Bbz/loaz, geen wettelijke verplichting.

De gemeente Overbetuwe staat op het standpunt dat deze serviceverlening aan de klant in stand gehouden moet worden.

Speciale aandacht is noodzakelijk voor de saldobestemmingen van vorderingen welke zijn uitbesteed aan CCP. Er dient overeenstemming te bestaan over de in rekening gebrachte kosten.

Beleidsregel saldobestemmingen

Jaarlijks, in het eerste kwartaal, saldobestemmingen sturen met betrekking tot alle vorderingen.

HOOFDSTUK 4 BIJSTAND IN DE VORM VAN EEN GELDLENING / BORGTOCHT

4.1 Inleiding

Bijstand kan op grond van het gestelde in artikel 48 WWB verstrekt worden in drie verschillende mogelijkheden:

- om niet;
- in de vorm van een geldlening;
- in de vorm van borgtocht.

De eerste vorm is de meest voorkomende, temeer daar de periodieke uitkering op grond van de WWB bijna altijd om niet wordt verleend.

Daarnaast zijn er situaties waarin de gemeente verplicht is de bijstand te verlenen in de vorm van een geldlening.

Ten slotte zijn er situaties waarin de gemeente de keuze heeft om de bijstand in de vorm van een geldlening te verstrekken.

In dit hoofdstuk zal een overzicht gegeven worden van de situaties van verplichte geldlening en keuzes van de gemeente Overbetuwe, toegespitst op de terugvordering.

4.2 De geldlening, situaties waarin lening verplicht is

Zoals gesteld is de gemeente in een beperkt aantal situaties verplicht de bijstand te verlenen in de vorm van een geldlening. Dit is het geval wanneer sprake is van het verstrekken van een voorschot, wanneer de aanvrager een eigen woning bewoont, en wanneer sprake is van een geldlening aan een zelfstandige.

Voor de terugvordering van deze geldleningen is het één en ander in de wet zelf opgenomen (voorschot) of is nadere regelgeving noodzakelijk (Bbz 2004, Besluit Krediethypotheek).

Hieronder worden de voornoemde situaties nader toegelicht.

4.2.1 De eigen woning

Als door een eigenaar van een eigen woning een beroep gedaan moet worden op bijstand, is er veelal sprake van een vermogen dat het vrij te laten bescheiden vermogen te boven gaat. Dat vermogen is echter veelal niet beschikbaar.

De wetgever heeft daarom een speciale vrijlatingsbepaling opgenomen in de wet.

Tot de invoering van de WWB was het verplicht om in situaties waarin het berekende vermogen meer was dan het van toepassing zijnde (extra) vrij te laten vermogen een extra zekerheid te stellen in de vorm van een krediethypotheek. Deze verplichting is bij de invoering van de WWB achterwege gebleven en overgelaten aan de beleidsvrijheid van de gemeenten.

Omdat er nog een aantal krediethypotheekvorderingen openstaan van voor 1 januari 2004 blijft in dit debiteurenbeleidsplan plaats ingeruimd voor het Bijstandsbesluit Krediethypotheek.

4.2.1.1 Oude gevallen ongewijzigd

Op grond van artikel 20, eerste en tweede lid van de Abw had, als een belanghebbende een eigen woning bewoonde, de bijstand de vorm van een geldlening onder verband van Krediethypotheek. De hypotheek diende tot zekerheid van de geldlening.

Als de wetgever deze mogelijkheid niet zou hebben opgenomen dan zou de bewoner van een eigen woning die bijstandsafhankelijk wordt de woning moeten verkopen of een hogere hypotheek moeten nemen om in zijn levensonderhoud te voorzien. Dit zou alleen niet aan de orde zijn als de overwaarde in de woning lager zou zijn dan de bescheiden vermogensgrens, het standaardbedrag aan vermogen dat in alle gevallen wordt vrijgelaten. Meestal is deze overwaarde echter hoger.

In de Invoeringswet WWB is vastgelegd dat op al onder de oude Abw gevestigde krediethypotheek de oude regels van de Abw van toepassing blijven. Op grond van deze

regels hoeft de belanghebbende met een eigen woning die bijstand ontvangt, in de woning blijft wonen en de woning niet verkoopt, de verstrekte geldlening niet terug te betalen. Mocht de uitkering om wat voor reden dan ook worden beëindigd dan moet de lening voor zover mogelijk binnen 10 jaar worden voldaan. Na 10 jaar wordt het eventuele restant van de geldlening rentedragend.

Als de woning wordt verkocht, of wanneer de eigenaar komt te overlijden, dan wordt de lening, doordat de gemeente haar recht van hypotheek uitoefent, in één keer uit de opbrengst van de verkoop van de woning voldaan.

Voor geldleningen onder verband van krediethypotheek waarvan de hypotheekakte is gevestigd vóór 1 januari 1996 geldt een ander terugbetalingsregime. Het toen geldende Bijstandsbesluit krediethypotheek bepaalde dat voor deze "oude" gevallen vanaf het moment van beëindiging van de bijstand voor levensonderhoud zowel aflossing als rente verschuldigd is. Gedurende 25 jaar moet jaarlijks 4% van de hoofdsom worden afgelost. De rente op deze oude leningen bedraagt 5% van het openstaande saldo van de geldlening.

4.2.1.2 Krediethypotheek onder de WWB

De wettelijke regeling rondom Krediethypotheek zoals die tot 1 januari 2004 in de Abw was opgenomen is in de WWB niet terug gekomen.

In artikel 50 WWB is de wijze van bijstandverlening geregeld in de situatie dat er sprake is van een eigen woning.

Als een eigenaar van een woning (of woonwagen of woonschip) een beroep doet op bijstand, bestaat daarop recht voor zover tegeldemaking of (verder) bezwaring niet kan worden verlangd. De bijstand moet worden verleend in de vorm van een geldlening als de bijstand meer bedraagt dan het netto minimum loon van 1 maand en het vermogen van woning en erf meer bedraagt dan het verhoogde geldende vrij te laten vermogen (per 1 juli 2009: € 46.100,00).

Anders dan in de Abw behelst het begrip eigen bewoonde woning in de WWB dus ook de woonwagen en het woonschip. De WWB kent dus ook een vrijlating van het vermogen gebonden in de eigen bewoonde woonwagen en woonschip, dit uiteraard voor zover tegeldemaking in redelijkheid niet kan worden geëist.

Het komt er op neer dat de regeling niet langer alleen van toepassing is op registergoederen, maar ook op niet-registergoederen zoals woonwagens en woonschepen onder een bepaald tonnage. De WWB beoogt hiermee de rechtseenheid te bevorderen en het hiaat in te vullen dat in deze door de rechtspraak is geconstateerd.

De zekerheidstelling van registergoederen kan worden gerealiseerd door middel van krediethypotheek. Voor niet-registergoederen is het pandrecht van toepassing.

Gelet op het bovenstaande in de waarde van de woning van belang. Ter voorkoming van verdere kosten voor de eigenaar is in de beleidsregel opgenomen dat de meest recente WOZ-waardebepaling daarbij leidend is.

Op grond van artikel 48, derde lid WWB heeft het college de bevoegdheid om te bepalen of de geldlening al dan niet moet worden gezekeerd door een krediethypotheek of een pandovereenkomst. Door optimaal gebruik te maken van deze bevoegdheid nemen de financiële risico's af. Daarom dient bij het verlenen van bijstand in de vorm van een geldlening, en er sprake is van een eigen woning, woonwagen of woonschip, altijd een hypotheekrecht dan wel stil pandrecht gevestigd te worden.

4.2.1.3 Invulling Overbetuwe

De gemeente Overbetuwe heeft de beleidsvrijheid ten aanzien van krediethypotheek sinds de invoering van de WWB nog niet ingevoerd. Dat was ook niet echt nodig want er werd nagenoeg geen beroep gedaan op bijstand door eigenaren van eigen woningen.

Nu het aantal bijstandsgerechtigden weer snel aan het toenemen is, ligt het in de lijn der verwachtingen dat ook eigenaren van woningen, woonwagens of woonschepen noodgedwongen een beroep zullen moeten doen op bijstand.

Het is daarom wenselijk om ten aanzien van de zekerheidstelling, maar ook ten aanzien van de terugbetaling, nadere regels op te stellen.

Separaat aan dit beleidsplan wordt dan ook de 'Regeling krediethypotheek en pandrecht gemeente Overbetuwe 2010' door het college vastgesteld. Deze regeling is als bijlage toegevoegd aan dit beleidsplan.

Regeling zekerheidstelling als pand of hypotheek (Schulinck B108)

Op grond van artikel 48, derde lid WWB legt het college aan het verlenen van bijstand in de vorm van een geldlening de verplichting op dat op een bepaald goed pandrecht dan wel het recht van hypotheek gevestigd wordt.

NB: Dit kan uitsluitend bij algemene bijstand (art. 50, tweede lid WWB).

Het recht van hypotheek kan alleen gevestigd worden op registergoederen (bv. woningen, geregistreerde woonschepen). Pandrecht wordt gevestigd op niet-registergoederen (bv. auto's, woonwagens, niet geregistreerde woonschepen, inboedel).

Recht van hypotheek

Het recht van hypotheek wordt alleen op de door de belanghebbende bewoonde eigen woning gevestigd, als:

- de overwaarde in de woning € 46.100,00 (opm.: bedrag per 1 januari 2009) of meer bedraagt, en
- de te verstrekken (algemene of bijzondere) bijstand op jaarbasis naar verwachting hoger is dan 1 maandnorm (d.w.z. de bijstandsnorm inclusief eventuele toeslagen en verlagingen).

Het vestigen van het recht van hypotheek geschiedt bij notariële akte. Aan belanghebbende moet op grond van artikel 48, derde lid WWB de verplichting opgelegd worden om aan het vestigen van het recht op hypotheek mee te werken.

Pandrecht

Pandrecht kan op een niet-registergoed gevestigd worden, als dit noodzakelijk is om de nakoming van de aflossingsverplichting te garanderen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de situatie dat aan een belanghebbende een geldlening wordt verstrekt voor de aanschaf van een duurzaam gebruiksgoed, terwijl deze belanghebbende diverse schulden heeft. Om te voorkomen dat op dit duurzame gebruiksgoed door een crediteur beslag wordt gelegd, is het raadzaam om in een dergelijk geval een pandrecht te vestigen op dit duurzame gebruiksgoed.

Hoofregel bij het vestigen van een pandrecht is dat een zogenaamd stil of bezitloos pandrecht wordt gevestigd. Dit betekent dat het goed, waarop het pandrecht is gevestigd, wel in handen blijft van de belanghebbende. Immers de cliënt moet zelf over de goederen (bijvoorbeeld: huisraad, kleinere schepen, woonwagens e.d.) kunnen blijven beschikken. De gemeente bezit het pand dan niet, maar heeft wel de eerste rechten op het pand.

Uitwerking regeling

De volledig uitgewerkte richtlijn inzake het stellen van zekerheden in de vorm van krediethypotheek of pandrecht is opgenomen in de 'Regeling krediethypotheek en pandrecht gemeente Overbetuwe 2010'.

Beleidsregel verkoop of vererving van de woning ingeval van leenbijstand (Schulinck B140)

De invulling van deze beleidsregel is opgenomen in de 'Regeling krediethypotheek en pandrecht gemeente Overbetuwe 2010'.

Beleidsregel herleving geldlening i.v.m. eigen woning na onderbreking bijstand (Schulinck B141)

De invulling van deze beleidsregel is opgenomen in de 'Regeling krediethypotheek en pandrecht gemeente Overbetuwe 2010'.

4.2.2 Zelfstandigen

Zelfstandigen komen als afzonderlijke doelgroep, in tegenstelling tot de oude Abw, niet meer terug in de WWB. Artikel 78f WWB biedt slechts de grondslag voor de Bbz 2004. Hieronder worden in het kort de regels rondom zelfstandigen zoals opgenomen in de Bbz 2004 toegelicht. De toelichting is beperkt tot datgene wat van belang is voor terugvordering van bijstand.

De wetgever kent bij de bijstandsverlening aan zelfstandigen twee specifieke mogelijkheden: bijstandsverlening in bedrijfskapitaal en in het levensonderhoud. In beide situaties is de vorm van een geldlening gekozen. Voor het bedrijfskapitaal kan tevens bijstand in de vorm van een borgtocht worden verleend.

Hierbij moet worden aangetekend dat het vragen van zekerheden als krediethypotheek en pandrecht bij zelfstandigen niet tot de mogelijkheden behoort.

Bedrijfskapitaal

Als een zelfstandige op de particuliere markt het noodzakelijke bedrijfskapitaal niet kan verwerven, kan de gemeente, als hij voldoet aan een aantal eisen, hem een geldlening verstrekken. In sommige gevallen kan het verstrekte kapitaal om niet worden gegeven. Omdat bijstandsverlening aan zelfstandigen niet mag leiden tot concurrentievervalsing, handelt de gemeente hier als een soort bank. Over deze lening is rente verschuldigd.

Levensonderhoud

Het vaststellen van het inkomen van een zelfstandige is niet eenvoudig. Daarom wordt in eerste aanleg de bijstand voor levensonderhoud in de vorm van een geldlening verstrekt. Wanneer meteen sprake is van inkomsten binnen de onderneming, dan worden deze vaak met behulp van een fictief bedrag in mindering gebracht op de bijstand. Ook hier geldt dat soms de verstrekte bijstand voor levensonderhoud om niet kan worden gegeven. Zodra het inkomen over het betreffende boekjaar definitief is vastgesteld, wordt dit afgezet tegen een voor de zelfstandige vastgestelde jaarnorm. Op die wijze wordt het recht op bijstand berekend en definitief vastgesteld. Voor zover achteraf blijkt dat er teveel bijstand is betaald dan blijft het meerdere als geldlening open staan en moet worden terugbetaald. Voor zowel de geldlening voor bedrijfskapitaal als de lening voor levensonderhoud geldt dat betrokkene aan de overeengekomen aflossingsverplichting moet voldoen. Als dit niet behoorlijk geschiedt, dan moet het bedrag van de openstaande lening ineens in zijn geheel opeisbaar worden gesteld.

Hiertoe moet de gemeente op grond van artikel 58, eerste lid, sub b. WWB een afzonderlijk terugvorderingsbesluit nemen. Als ook hierna betaling achterwege blijft kunnen eventuele zekerheden kunnen worden uitgewonnen.

Beleidsregel zelfstandigen

De terugvordering van verstrekte bijstand ter voorziening in levensonderhoud of bedrijfskapitaal aan zelfstandigen wordt uitgevoerd conform de regelgeving in de wetgeving (Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004)

4.2.3 Voorschotten

Ook voorschotten op algemene bijstand moeten worden verleend in de vorm van een geldlening.

Artikel 52 WWB bepaalt dat het college verplicht is om telkens na een periode van 4 weken bijstand in de vorm van een voorschot te verlenen indien en voor zolang het college nog geen besluit inzake het recht bijstand bekend heeft gemaakt.

Er kan slechts worden afgezien van voorschotverlening als:

- verwijtbaar van belang zijnde gegevens niet, niet tijdig of niet volledig zijn verstrekt;
- belanghebbende onvoldoende medewerking verleent;
- bij aanvraag duidelijk is dat er geen recht bestaat op algemene bijstand.

Bij het terugvorderen van verleende voorschotten kunnen drie situaties worden onderscheiden:

1. Over de periode waarop het voorschot betrekking heeft, bestaat geen recht op bijstand, maar wel over de daarop aansluitende periode. Het voorschot wordt teruggevorderd op grond van artikel 58, eerste lid, onderdeel d. WWB. De invordering op grond van dit terugvorderingsbesluit kan plaatsvinden door middel van verrekening met de toegekende bijstand.
Er bestaat in het geheel geen recht op bijstand: noch over de periode waarop het voorschot betrekking heeft, noch over de daarop volgende periode. Het voorschot wordt teruggevorderd op grond van artikel 58, eerste lid, onderdeel d. WWB.
2. Over de periode waarover het voorschot is verleend, bestaat recht op bijstand. In de toekenningsbeschikking moet het college dit tot uitdrukking brengen. Hiermee wordt aan de reeds verleende bijstand het voorschotkarakter ontnomen.
3. Daarbij kan het echter voorkomen dat de verstrekte voorschotten hoger zijn dan het bedrag aan bijstand waar daadwerkelijk recht op bestaat. De grondslag voor de terugvordering van de teveel betaalde bijstand is in dit geval artikel 58, eerste lid, onderdeel e. WWB.

De verplichting tot het verstrekken van voorschotten is beperkt tot de periode waarin de beslistermijn van 8 weken nog niet is verstreken en het college nog geen besluit over de aanvraag heeft genomen. Als het college toch gedurende een langere periode voorschotten verstrekt (bijvoorbeeld omdat het niet lukt om binnen de beslistermijn een besluit te nemen) dan betekent dit, als er geen recht op bijstand blijkt te bestaan over de periode waarover het college onbevoegd een voorschot heeft verstrekt, het voorschot niet kan worden teruggevorderd op grond van artikel 58, eerste lid, onderdeel d. WWB. Het college kan wel, als ook aan de overige voorwaarden van de bepaling is voldaan, de terugvordering baseren op artikel 58, eerste lid, onderdeel e. WWB.

Beleidsregel voorschotten (Schulinck B116)

Met ingang van 1 januari 2007 bestaat er een verplichting tot het verstrekken van een voorschot, tenzij bij de aanvraag duidelijk is dat er geen recht op bijstand bestaat (denk bijvoorbeeld aan een te hoog vermogen, personen onder de 18 jaar, etc.).

Deze verplichting houdt in dat elke vier weken een voorschot verstrekt moet worden, zolang er nog geen beslissing op de aanvraag is genomen.

Beleidsregel hoogte voorschotten (Schulinck B 117)

Het college heeft besloten om de maximale hoogte van het voorschot als volgt te berekenen:

100% van de norm + toeslag/verlaging **per vier weken**
Minus: **maandinkomen van de aanvrager**
Resultaat: **maximale hoogte van het voorschot**

Een rekenvoorbeeld:

Dhr. A. vraagt op 1 juli 2009 een uitkering aan. Hij heeft een eigen inkomen van 500,00 euro per maand. Als alleenstaande geldt voor hem de norm van 50%, met een toeslag van 20%. Het maximale voorschot per vier weken bedraagt:

Norm 50% (excl. vt.)	€ 567,84
Toeslag 20%	€ 239,09+
	€ 806,93
Inkomen	€ 500,00 –
Maximaal voorschot per 4 weken	€ 306,93

NB Bij de berekening van het voorschot wordt uitgegaan van bedragen zonder vt.!

NORMEN OMGEREKEND NAAR VIER WEKEN (Bedragen per 01-07-2009)

Norm	Per vier weken (ex. vt.)
100%	€ 1.135,68
90%	€ 1.022,09
80%	€ 908,54
70%	€ 794,97
60%	€ 681,41
50%	€ 567,84
Toeslag 20%	€ 239,09

Als de klant geen of een lager voorschot wil, wordt toch een besluit genomen om een volledig voorschot te verstrekken. De uitbetaling van het voorschot wordt afgestemd met de klant.

Beleidsregel verrekening verstrekt voorschot (Schulinck B118)

Het op grond van artikel 52 WWB toegekend voorschot wordt ineens verrekend met de bijstand.

Als er sprake is van een lastige financiële positie (zie B159) dan kan het voorschot maandelijks worden verrekend.

4.3 De geldlening: situaties waarin lening niet verplicht is

In de overige in de wet genoemde situaties *kan* bijstand in de vorm van een geldlening of borgtocht worden verstrekt. Leenbijstand kan verstrekt worden als:

1. redelijkerwijs kan worden aangenomen dat op korte termijn over voldoende middelen zal worden beschikt (artikel 48, tweede lid, sub a. WWB).
2. de noodzaak tot bijstandsverlening het gevolg is van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid (artikel 48, tweede lid, sub b. WWB).
3. de bijstand betrekking heeft op een waarborgsom (artikel 48, tweede lid, sub c. WWB).
4. de bijstand wordt verleend ter aflossing van een schuldenlast (artikelen 48, tweede lid, sub d. en 49 WWB).
5. er bijzondere bijstand wordt verleend voor de kosten van noodzakelijke duurzame gebruiksgoederen (artikel 51 WWB).

De vorm van een lening is in deze gevallen geen wettelijke verplichting (bijstandverlening om niet blijft gewoon mogelijk).

Bij de toekenning van bijstand in de vorm van een geldlening zal de gemeente de aflossingsverplichting moeten vaststellen. Het is van belang om de aflossingsregeling als *verplichting* in de toekenningsbeschikking op te nemen. Eerst wanneer deze verplichting niet wordt nagekomen kan de gemeente de bijstand terugvorderen door het nemen van een afzonderlijk terugvorderingsbesluit.

In deze situatie zijn door de gemeente de beleidsregels ten aanzien van de looptijd van de leenbijstand, de hoogte van de aflossing, de eventuele aanpassing van de aflossing en de rente over de lening vastgesteld.

Beleidsregel looptijd leenbijstand (Schulinck B109)

De looptijd van de aflossing leenbijstand is in beginsel drie jaar of, bij niet volledige voldoening aan de aflossingsplicht, zoveel langer als nodig is voor de terugbetaling van 36 volledige maanden.

Wanneer er na de aflossing van 36 volledig betaalde maandelijkse aflossingsbedragen nog een restant bestaat, dan wordt dit omgezet in bijstand om niet. Afhankelijk van het maandelijkse aflossingsbedrag kan de looptijd korter zijn dan drie jaar.

Wanneer de belanghebbende onvoldoende besef van verantwoordelijkheid heeft betoond, met betrekking tot het ontstaan of voortduren van de situatie welke tot het verstrekken van leenbijstand noopt, bedraagt het aantal aflossingstermijnen in beginsel vijf jaar of, bij niet volledige voldoening aan de aflossingsplicht, zoveel langer als nodig is voor de terugbetaling van 60 volledige maanden.

Als met de belanghebbende, in het kader van een minnelijke regeling, een lager aflossingsbedrag wordt overeengekomen, is er geen sprake van volledige voldoening aan de aflossingsplicht.

Als de leenbijstand op grond van artikel 48, tweede lid, onderdeel a. WWB is verstrekt, gelden de volgende regels:

- aflossing moet geschieden op het moment dat de middelen worden ontvangen, en
- aflossing moet geschieden tot het bedrag dat de middelen voor de bijstand in aanmerking moeten worden genomen. Als hierna nog een deel van de geldlening resteert, wordt dit omgezet in bijstand om niet, tenzij de belanghebbende verwijtbaar minder middelen heeft ontvangen dan waarop hij aanspraak kan maken.

Beleidsregel aflossing leenbijstand (Schulinck B110)

De hoogte van de aflossing van de leenbijstand wordt bepaald aan de hand van onderstaand schema. Genoemde percentages zijn maximum percentages, rekening houdende met de berekening van de beslagvrije voet conform de rekentool op de website <http://www.beslagvrijevoet.nl>.

Bij een inkomen tot 115% van de van toepassing zijnde norm:

- 6% van de van toepassing zijnde norm (norm + toeslag - verlagingen), inclusief vt.

Bij een inkomen van 115% van de van toepassing zijnde norm of hoger:

- 6% van de van toepassing zijnde norm (norm + toeslag - verlagingen), inclusief vt.
PLUS
- 35% van het inkomen dat hoger is dan 115% van de van toepassing zijnde norm.

Beleidsregel matiging en opschorting aflossing leenbijstand (Schulinck B111)

Wanneer tijdens de looptijd van de lening blijkt dat de belanghebbende niet in staat is om de aflossingsverplichtingen na te komen, kunnen deze worden gematigd (verminderd), als sprake is van noodzakelijk te achten extra financiële lasten. Er is geen aanleiding voor matiging wanneer de extra financiële lasten het gevolg zijn van niet noodzakelijk te achten aankopen in de consumptieve sfeer. Als alternatief voor matiging kunnen in dat geval de aflossingsverplichtingen tijdelijk worden opgeschort. Daarbij moet worden bezien of schuldhulpverlening nodig is.

Opschorting ten behoeve van andere schuldeisers, zeker wanneer de schulden zijn ontstaan ter zake van niet-noodzakelijke uitgaven, is alleen mogelijk in uitzonderlijke gevallen en dient in de rapportage uitdrukkelijk te worden gemotiveerd.

Beleidsregel aanpassing aflossing leenbijstand (Schulinck B112)

De hoogte van de maandelijkse aflossing wordt éénmalig vastgesteld aan de hand van de dan geldende bijstandsnormen (en toeslagen en verlagingen). Er wordt afgezien van aanpassing van het aflossingsbedrag ingeval van wijziging van de bijstandsnormen. Als de debiteur geen uitkering van de gemeente meer ontvangt, wordt de hoogte van het aflossingsbedrag éénmalig aangepast aan de hand van het nieuwe inkomen van de debiteur.

Beleidsregel rente leenbijstand (Schulinck B113)

Als bijstand als geldlening wordt verstrekt, wordt geen rente in rekening gebracht.

4.3.1 Op korte termijn over voldoende middelen beschikken

Er zijn situaties waarbij belanghebbende feitelijk over voldoende middelen (inkomen dan wel vermogen) beschikt of gaat beschikken maar het geld nog niet voor handen is. Dan bestaat op grond van artikel 48, tweede lid, sub a. WWB de mogelijkheid om bijstand in de vorm van een geldlening te verstrekken.

In de praktijk kan dit het volgende betekenen:

- de situatie is vooraf bekend en het geld komt op korte termijn beschikbaar;
- de situatie is vooraf bekend maar het geld komt niet op korte termijn beschikbaar;
- de situatie is nog niet duidelijk.

Artikel 48, tweede lid, sub a. WWB noemt twee belangrijke elementen:

- de aanspraak op de middelen moet redelijkerwijs vast staan;
- de belanghebbende kan op korte termijn over de middelen beschikken.

De aanspraak op deze middelen moet in beginsel vast staan. Als belanghebbende nog in een procedure verwickeld is, moet worden bekeken in hoeverre deze aanspraak echt bestaat. Staat die aanspraak vast dan kan de bijstand in de vorm van een geldlening worden verleend, mits aan het tweede element wordt voldaan. Het tweede element is dat de middelen op korte termijn beschikbaar komen. De duur van de termijn is niet wettelijk vastgelegd.

Beleidsregel op korte termijn voldoende middelen

In de gemeente Overbetuwe wordt in deze situatie bijstand om niet verleend. Achteraf wordt de verleende bijstand teruggevorderd op grond van artikel 58, eerste lid, onder f. WWB.

4.3.2 Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Als de noodzaak tot (eerdere) bijstandsverlening is ontstaan door verwijtbaar handelen of nalaten van belanghebbende *kan* op grond van artikel 48, tweede lid, sub b. WWB bijstand in de vorm van een geldlening plaatsvinden.

Van tekortschietend besef is over het algemeen sprake als de belanghebbende door bepaalde gedragingen zichzelf in bijstandsbehoevende omstandigheden brengt.

Zo zal er bijvoorbeeld bij het niet aanvragen van een voorliggende voorziening, terwijl de mogelijkheid daartoe inmiddels is verstrekt, sprake zijn van tekortschietend besef. In dat geval kan bijzondere bijstand in de vorm van een lening worden verstrekt.

Bij tekortschietend besef van verantwoordelijkheid behoort, naast het verstrekken van bijstand in de vorm van een geldlening, ook het afstemmen van de uitkering door middel van een maatregel (artikel 18 WWB).

Bij periodieke bijstand wordt in de praktijk eerder gekozen voor het opleggen van een maatregel dan het verstrekken van een geldlening. Dat neemt niet weg dat ook periodieke bijstand (tijdelijk) in de vorm van een geldlening kan worden verstrekt.

Beleidsregel tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

In de gemeente Overbetuwe wordt in geval van (eerdere) bijstandsverlening, ontstaan door verwijtbaar handelen of nalaten van belanghebbende, normaliter bijstand om niet verleend. De uitkering wordt door middel van een maatregel afgestemd op het betoonde besef van verantwoordelijkheid.

4.3.3 Waarborgsom

In verschillende situaties kan het voorkomen dat de belanghebbende een waarborgsom moet voldoen ter verkrijging van een bepaalde prestatie. Bijvoorbeeld bij het betrekken van nieuwe woonruimte moet de huurder soms een waarborgsom betalen.

Over het algemeen, krijgt de huurder deze waarborgsom bij beëindiging van het huurcontract weer terug. De waarborgsom blijft in feite toebehoren aan de huurder maar hij kan er niet over beschikken. Er kan een noodzaak bestaan om voor deze kosten bijzondere bijstand te verlenen. Omdat de waarborgsom over het algemeen weer zal worden terugbetaald aan de huurder vond de wetgever het wenselijk om de bijstand die is verleend voor deze waarborgsom de vorm van een lening te geven (artikel 48, tweede lid, sub c. WWB).

Een geldlening die wegens een te betalen waarborgsom wordt verstrekt moet volledig worden terugbetaald.

Beleidsregel eerste maand huur en administratiekosten (Schulinck B103)

De kosten voor de eerste maand huur voor een nieuwe woning alsmede verschuldigde administratiekosten komen in beginsel niet in aanmerking voor bijzondere bijstand. Dergelijke kosten maken deel uit van de kosten in verband met een verhuizing, welke behoren tot de incidenteel voorkomende algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan die, behoudens bijzondere omstandigheden, uit het eigen inkomen op bijstandsniveau behoren te worden voldaan (door reservering vooraf of gespreide betaling achteraf) (CRvB 22 december 1998, nr. 96/8642 ABW, JABW 1999, 33). Dit betekent overigens niet dat voor deze kosten per definitie geen bijzondere bijstand kan worden verleend. Het recht op bijzondere bijstand zal volgens de hoofdregel individueel vastgesteld moeten worden. In tegenstelling tot een aantal ander kostensoorten kan daarbij echter geen beroep worden gedaan op specifieke richtlijnen.

Waarborgsom

Als er een noodzaak is om een bijzondere bijstand te verlenen ter voorziening in de kosten van een waarborgsom, wordt deze verleend in de vorm van een geldlening. Met de terugbetaling moet zo spoedig mogelijk worden gestart.

4.3.4 Schulden

In beginsel behoren schulden niet tot de noodzakelijke kosten van het bestaan. Uitgangspunt zoals dat ook in de toelichting op de WWB is geformuleerd is dat een ieder zelf verantwoordelijkheid draagt voor zijn eigen schulden. Artikel 13, eerste lid, sub f. WWB bevat hiertoe een uitsluitingsgrond die ertoe leidt dat voor schulden geen bijstand kan worden verleend als de belanghebbende bij het ontstaan van de schulden, of daarna, over voldoende middelen beschikte.

Dit betekent dat alleen in uitzonderingssituaties, waarin het ontstaan van schulden het directe gevolg is van het ontvangen van inkomen beneden bijstandsniveau, bijstand voor schulden mogelijk is. Over het algemeen betreft dit situaties waarin het maken van schulden noodzakelijk was om in het levensonderhoud te kunnen blijven voorzien. Artikel 48, tweede lid, sub d. en artikel 49 WWB bieden de mogelijkheid om in dat geval bij wijze van uitzondering bijstand te verlenen, maar wel in de vorm van borgtocht (om zodoende alsnog een saneringskrediet van een kredietbank mogelijk te maken) of een geldlening.

Voor aflossing en verdere terug- en invordering wordt per individueel geval beoordeeld of het beleid zoals dat geldt voor tekortschietend besef van verantwoordelijkheid / fraudeschulden moet worden toegepast.

Beleidsregel bijstandverlening in schulden

Bijstandverlening in schulden wordt normaliter verleend in de vorm van borgtocht, naar aanleiding van een lening door de kredietbank.

4.3.5 Duurzame gebruiksgoederen

Een duurzaam gebruiksgoed is een goed dat in principe meerdere jaren gebruikt kan worden (bijvoorbeeld een koelkast, meubels of vloerbedekking). De kosten van aanschaf en/of vervanging van duurzame gebruiksgoederen behoren in beginsel tot de (incidenteel) voorkomende algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan.

Deze kosten moeten dan ook worden voldaan uit het norminkomen en de aanwezige draagkracht, door reservering vooraf (sparen) dan wel door aflossing in termijnen achteraf (lenen).

Als belanghebbende door bijzondere omstandigheden niet in de gelegenheid was om te reserveren en ook het aangaan van een lening bij een bank niet tot de mogelijkheden behoort, dan kan bijstand voor deze kosten plaatsvinden in de vorm van een geldlening. Goederen die slechts kort gebruikt kunnen worden zijn dus niet duurzaam (bijvoorbeeld de huur van een verhuisbusje of schoonmaakmiddelen). Daarvoor kan uitsluitend "bijstand om niet" worden verstrekt.

Door de gemeente Overbetuwe zijn ter voorziening in duurzame gebruiksgoederen verschillende regelingen in het leven geroepen, zoals:

- de Regeling Duurzame gebruiksgoederen en inrichtingskosten (Schulinck B101a);
- de Regeling Duurzame gebruiksgoederen en meerjarige minima (Schulinck B101b);
- de Regeling PC voor gezinnen met kinderen op het voortgezet onderwijs (Schulinck B106).

Bij eerstgenoemde regeling wordt de bijstand verleend in de vorm van een geldlening of borgtocht. Daarop zijn de gebruikelijke terugvorderingsregelingen van toepassing. Bij de beide andere regelingen vindt de bijstandverlening om niet plaats.

4.4 Bijstand in de vorm van borgtocht

Het komt voor dat een geldverstrekker (over het algemeen een kredietbank) alleen wil overgaan tot het verstrekken van een geldlening als er een persoon of instelling is die borg staat voor de verplichtingen van belanghebbende.

Wanneer de belanghebbende vervolgens niet aan zijn verplichtingen in het kader van de geldlening voldoet dan zal de kredietbank de borg aanspreken. Deze is in dat geval verplicht de gehele lening ineens af te lossen.

De vordering gaat van de eerste geldverstrekker (de kredietbank) over op de (tweede) borgsteller. Vervolgens krijgt deze borgsteller een vordering op de belanghebbende.

Borgstelling is een vorm van bijstandsverlening. Dit betekent dat in een toekenningsbesluit vastgelegd moet zijn dat de gemeente bijstand heeft verleend in de vorm van een borgstelling. Deze bijstand komt echter pas tot uitbetaling (aan de geldverstrekker) als de belanghebbende in gebreke blijft met het terugbetalen van de door de geldverstrekker verleende geldlening.

Beleidsregel borgtocht

Als de gemeente als borg is aangesproken en de lening van belanghebbende bij de kredietverlenende instantie heeft afgelost, heeft zij een vordering op belanghebbende. Op dat moment wordt gehandeld als ware de bijstand verleend in de vorm van een geldlening.

HOOFDSTUK 5 TERUGVORDERING

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de voorwaarden van terugvordering, en op welke gronden kan worden afgezien van verdere terugvordering.

5.2 Bruto terugvordering

De gemeente is bevoegd om naast het netto uitbetaalde bedrag aan bijstand tevens de door de gemeente afgedragen loonbelasting terug te vorderen, voor zover deze niet binnen het kalenderjaar kunnen worden verrekend met de Belastingdienst (artikel 58, vierde lid WWB). Omdat de gemeente er voor heeft gekozen om gebruik maken van de bevoegdheid tot terugvordering, ligt het voor de hand dat zij ook kiest voor het bruto terugvorderen.

Het komt er op neer dat een vordering wordt gebruteerd, wanneer deze niet in hetzelfde jaar wordt voldaan, als het jaar waarin deze is ontstaan. (Let wel, het gaat hier om het ontstaan van de vordering en niet het vaststellen van de vordering).

De gemeente maakt in principe gebruik van de mogelijkheid om over te gaan tot bruto terugvordering, tenzij:

- er sprake is van terugvordering binnen het boekjaar. De vordering moet dan ook binnen het boekjaar worden voldaan. Als eventueel een deel van de vordering niet binnen het boekjaar wordt voldaan, dient dat deel alsnog te worden gebruteerd.
- de brutering een gevolg is van een niet tijdige afhandeling van de gemeente;
- de terugvordering het gevolg is van een fout van de gemeente.

Beleidsregel brutering

Er wordt bruto teruggevorderd, tenzij:

- a. er sprake is van terugvordering binnen het boekjaar. De vordering moet dan ook binnen het boekjaar worden voldaan;
- b. de brutering een gevolg is van een niet tijdige afhandeling van de gemeente;
- c. de terugvordering het gevolg is van een fout van de gemeente.

5.3 Kruimelbedragen

Als de kosten van het innen van de terugvorderingsschuld niet opwegen tegen de te verwachten baten, kan het college ook af zien van terugvordering.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief debiteurenbeheer heeft de gemeente Overbetuwe besloten om af te zien van de (restant)vordering als deze lager is dan of gelijk is aan € 250,00.

Debiteuren worden wel aangeschreven, maar wanneer blijkt dat de invordering niet in der minne geschikt kan worden, wordt echter geen verdere actie ondernomen.

Door de uitvoerenden wordt bovenstaand beleid niet altijd als rechtvaardig aangemerkt. Niet-willers worden schijnbaar bevoordeeld ten opzichte van betalende debiteuren. Het kruimelbedragbeleid moet echter worden gezien als een uitvloeisel van effectief incassobeheer, een kosten-batenanalyse die kan uitmonden in het afzien van verdere invordering.

Dit kruimelbedragbeleid geldt echter niet voor fraudevorderingen. Fraudevorderingen moeten altijd worden terugbetaald.

Het afzien van invordering is dus afhankelijk gesteld van de omstandigheid of de vordering wel of niet het gevolg is van het schenden van de inlichtingenplicht (fraude).

Met CCP is gesproken over de invordering van kruimelbedragen. Zij zien mogelijkheden om ook de kleine bedragen te kunnen invorderen en wel op basis van no cure no pay. Het is echter niet wenselijk om álle kruimelvorderingen onder te brengen bij CCP. Het onderscheid tussen het debiteurenbeheer van klanten en niet-klanten moet gehandhaafd blijven, alleen al omwille van de duidelijkheid.

Voorgesteld wordt om, in geval er sprake is van een restvordering van minder dan € 250,00, af te zien van verdere invordering. Ook wordt de debiteur niet meer aangeschreven.

Dit geldt alleen voor incidentele vorderingen. Restbedragen van oorspronkelijk grotere vorderingen worden veelal geïnd via CCP.

Beleidsregel kruimelbedragen

Er wordt afgezien van verdere invordering als de vordering niet hoger is dan € 250,00 én de vordering niet het gevolg is van een schending van de inlichtingenplicht, nadat is vastgesteld dat:

- verrekening van de openstaande vordering met een lopende periodieke uitkering niet mogelijk is,
- niet wordt betaald, en
- dat er geen andere vorderingen meer openstaan.

De debiteur wordt niet meer aangeschreven.

loaw/loaz

Op grond van de Regeling terugvordering geringe bedragen, welke regeling o.a. geldt voor de loaw en de loaz, wordt dwingend voorgeschreven dat het kruimelbedrag maximaal € 113,00 mag bedragen. Zodra de financieringsstructuur van de loaw en de loaz zal worden gewijzigd, zullen deze beide wetten ook niet langer onder de genoemde regeling vallen. Vanaf dat moment wordt, ingeval van terugvordering loaw of loaz, het kruimelbedrag gelijk gesteld aan het bedrag dat geldt voor de WWB.

Beleidsregel terugvordering kruimelbedragen loaw (Schulinck V013)

Er wordt afgezien van verdere invordering als de (restant)vordering niet hoger is dan € 113,00 én de vordering niet het gevolg is van een schending van de inlichtingenplicht, nadat is vastgesteld dat:

- niet wordt betaald, ondanks betalingsverzoeken,
- dat vereenvoudigd derdenbeslag niet mogelijk is, en
- dat er geen andere vorderingen meer openstaan.

Zodra de financieringsstructuur van de loaw/loaz is gewijzigd, komt deze beleidsregel te vervallen en is de beleidsregel kruimelbedragen van toepassing.

5.4 Uitstel van betaling

Op grond van artikel 4:94 Awb kan aan belanghebbende uitstel van betaling worden verleend als hij de vordering niet ineens kan betalen. Belanghebbende moet hiervan in kennis worden gesteld in de terugvorderingsbeschikking.

Het uitstel van betaling zal in de regel plaatsvinden in de vorm van een betalingsregeling. Het is verstandig om in een betalingsregeling op te nemen dat de regeling vervalt en de vordering ineens opeisbaar wordt als de daaraan verbonden betalingsverplichtingen niet, niet tijdig of niet behoorlijk worden nagekomen.

Daarmee wordt voorkomen dat er bij wanbetaling maandelijks of regelmatig een dwangbevel moet worden uitgevaardigd.

Beleidsregel uitstel van betaling

Uitstel van betaling kan uitsluitend plaatsvinden in de vorm van een betalingsregeling. Deze regeling vervalt en de vordering wordt ineens opeisbaar als de verplichtingen niet niet tijdig of niet behoorlijk worden nagekomen.

5.5 Afzien van verdere invordering

Het college heeft de mogelijkheid te besluiten om af te zien van verdere terugvordering. Daarbij zal te allen tijde een effectieve bijdrage moeten worden geleverd ten aanzien van de fraudebestrijding. Het college moet daarbij een belangenafweging maken, in die zin dat het belang van terugvordering moet worden afgewogen tegen het belang van de belanghebbende bij het afzien van terugvordering.

Het is noodzakelijk om beleid te formuleren waarin wordt afgezien van terugvordering als dit leidt tot onaanvaardbare financiële of sociale consequenties voor belanghebbende of diens gezin (dringende redenen) of als dit vanuit financieel oogpunt voor de gemeente verstandig is.

Er moet echter voor gewaakt worden dat frauduleus gedrag niet gaat lonen.

Aan de andere kant is het wenselijk dat duidelijkheid bestaat over vorderingen. Of er wordt actief ingevorderd, of er wordt een besluit genomen tot uitstel van betaling of verder afzien van invordering. Openstaande vorderingen waarop geen besluit genomen is, maar waarop ook niet actief wordt ingevorderd, moeten worden vermeden.

Het huidige beleid stelt dat kan worden afgezien van verdere invordering als de debiteur:

- a. gedurende vijf jaar volledig aan zijn betalingsverplichtingen volgens een met de gemeente/CCP afgesproken betalingsschema heeft voldaan (6% van de norm + 35% van het inkomen boven 115% van de norm). Als een minnelijke regeling met lagere aflossingsbedragen is afgesproken, moet de volledige vordering worden voldaan;
- b. gedurende vijf jaar niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode, vermeerderd met de verschuldigde invorderingskosten, alsnog heeft betaald;
- c. gedurende vijf jaar geen betalingen heeft verricht en het niet aannemelijk is dat hij deze op enig moment zal gaan verrichten;
- d. een bedrag, gelijk aan minstens 50% van de restsom, in één keer aflost.

De onder a en b genoemde termijn wordt teruggebracht tot drie jaar als de debiteur zich in die periode heeft gehouden aan zijn aflossingsverplichting en de terugvordering niet het gevolg is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting (artikel 65 Abw). De regeling geldt niet ten aanzien van vorderingen, die door pand of hypotheek op een goed of goederen zijn gedekt.

Voorgesteld wordt om deze versoepelingsbepalingen op dezelfde wijze te blijven hanteren.

Op grond van het voorgaande wordt voorgesteld het beleid als volgt vast te stellen: als er wordt voldaan aan de onder a of b genoemde voorwaarde wordt op verzoek van de debiteur, danwel ambtshalve als de debiteur zijn betalingen heeft gestaakt, afgezien van verdere terugvordering, tenzij er sprake is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting (fraude).

Ook op dit onderdeel worden de algemene beleidskeuzes zoals geformuleerd in § 1.4 als uitgangspunt genomen:

- fraude mag niet lonen,
- de schuldpositie bij onze gemeente mag de uitstroom niet belemmeren,
- de gemeente Overbetuwe kiest voor een effectief en efficiënt debiteurenbeheer.

Voor fraudevorderingen geldt daarom dat deze in principe volledig moeten worden terugbetaald. Daarbij moet echter wel worden voorkomen dat de schuldpositie bij onze gemeente de arbeidsinschakeling in overwegende mate belemmert.

Daarom wordt voorgesteld om een dergelijke concrete zaak per geval te beoordelen aan de hand van bepaalde criteria:

- de mate van verwijtbaarheid (geen recidivevordering);
- het betalingsgedrag (aflossing is in der minne tot stand gekomen of door middel van beslag);
- het totaal van de tot dat moment verrichte periodieke betalingen in relatie tot de hoogte van de vordering (is er al een aanmerkelijke periode afgelost en is er al een aanmerkelijk deel van de vordering afgelost);
- opstelling debiteur met betrekking tot arbeidsmarktgerichte activiteiten (ter voorkoming van belemmering arbeidsinschakeling).

Voorwaarde is wel dat gedurende ten minste 5 jaar is voldaan aan de genormeerde betalingsverplichtingen (10% van de norm + 50% van het inkomen boven 115% van de norm).

De beoordeling over het afzien van verdere terugvordering kan plaatsvinden op verzoek van de debiteur, danwel ambtshalve als de debiteur zijn betalingen heeft gestaakt. Het is daarbij wel noodzakelijk dat de debiteur bij aanvang van de betalingsregeling geïnformeerd wordt over deze mogelijkheid.

De bovengenoemde criteria moeten in hun onderlinge samenhang worden gezien. Om willekeur en/of interpretatieverschillen te voorkomen, beslist het college of en op welke wijze de fraudedebiteur tegemoet kan worden gekomen. Als er sprake is van meerdere vorderingen, vindt per vordering een toetsing plaats.

Als de debiteur gedurende vijf jaar geen betalingen heeft verricht en het niet aannemelijk is dat hij deze op enig moment zal gaan verrichten, wordt de vordering buiten invordering gesteld. Dit geldt onder meer voor de niet grijpbare debiteuren en de debiteuren die in het buitenland verblijven. Conform het heronderzoeksplan vindt periodiek een onderzoek plaats naar de stand van zaken.

In het geval de debiteur uitstel van betaling vraagt dan kan deze in bepaalde gevallen zonder nader onderzoek toegekend worden. Daarbij kan gedacht worden aan:

- als aan de debiteur in de periode van 24 maanden voorafgaande aan het verzoek niet eerder uitstel van betaling toegekend is, én
- het uitstel van betaling niet langer duurt dan 3 maanden.

In alle andere situaties is een nader onderzoek noodzakelijk.

Als de debiteur een verzoek tot afkoop indient, met een bedrag van 50% of meer van de restsom wordt zeker niet automatisch akkoord gegaan. Uitgangspunt blijft dat de debiteur de vordering ineens, of middels een betalingsregeling naar draagkracht, moet aflossen. Slechts in bijzondere gevallen, voor de gemeente dan wel de debiteur, kan in bepaalde omstandigheden met afkoop akkoord worden gegaan. Als richtlijn kan worden aangehouden dat de afkoop meer zal moeten opleveren dan wanneer de gebruikelijke incassoprocedures zouden moeten worden gevolgd. Ook in deze gevallen beslist het college over het wel of niet akkoord gaan met het afkoopvoorstel.

Beleidsregel afzien van verdere terug- en invordering (algemeen) (Schulinck B122a)

Het college kan geheel of gedeeltelijk afzien van terugvordering van de kosten van bijstand in gevallen waarin op grond van artikel 58, eerste lid, WVB een bevoegdheid tot terugvordering bestaat.

- Als wordt voldaan aan de onderstaande voorwaarden wordt op verzoek van de debiteur, danwel ambtshalve als de debiteur zijn betalingen heeft gestaakt, afgezien van verdere terugvordering, tenzij er sprake is van een fraudeschuld:
 - gedurende 5 jaar volledig aan de betalingsverplichtingen is voldaan volgens een met de gemeente/CCP afgesproken betalingsschema (6% van de norm + 35% van het inkomen boven 115% van de norm);
 - gedurende 5 jaar niet volledig aan de betalingsverplichtingen is voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode, vermeerderd met de verschuldigde kosten, alsnog heeft betaald.
 De periode van 5 jaar wordt teruggebracht naar 3 jaar als de debiteur zich in die periode heeft gehouden aan zijn aflossingsverplichting en de terugvordering niet het gevolg is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting (fraude).
- Indien er sprake is van een fraudevordering en gedurende ten minste 5 jaar volledig aan de betalingsverplichtingen is voldaan (10% van de norm + 50% van het inkomen boven 115% van de norm), kan aan de hand van een aantal criteria bezien worden of kan worden afgezien van verdere terugvordering. Deze criteria zijn:
 - de mate van verwijtbaarheid (geen recidivevordering);
 - het betalingsgedrag (aflossing is in der minne tot stand gekomen of door middel van beslag);
 - het totaal van de tot dat moment verrichte periodieke betalingen in relatie tot de hoogte van de vordering (is er al een aanmerkelijke periode afgelost en is er al een aanmerkelijk deel van de vordering afgelost);
 - opstelling debiteur met betrekking tot arbeidsmarktgerichte activiteiten (ter voorkoming van belemmering arbeidsinschakeling)
- Als door middel van een minnelijke regeling lagere aflossingsbedragen zijn voldaan, wordt niet afgezien van verdere terugvordering.
- De debiteur wordt bij aanvang van de aflossingsverplichting geïnformeerd over de mogelijkheid tot afzien van verdere terugvordering.
- Als de debiteur gedurende vijf jaar geen betalingen heeft verricht en het niet aannemelijk is dat hij deze op enig moment zal gaan verrichten, wordt de vordering buiten invordering gesteld.
- In het geval de debiteur uitstel van betaling vraagt, dan kan deze zonder onderzoek toegekend worden, als:
 - aan de debiteur in de periode van 24 maanden voorafgaande aan het verzoek niet eerder uitstel van betaling toegekend is, en
 - het uitstel van betaling niet langer duurt dan 3 maanden.
- In bijzondere gevallen kan worden afgezien van verdere invordering in het geval de debiteur een verzoek tot afkoop indient, met ten minste 50% van de restsom. De afkoop zal in ieder geval meer moeten opbrengen dan wanneer de gebruikelijke incassoprocedures worden gevolgd.

5.6 Schuldsanering en schuldregeling

Wanneer iemand een vordering op de gemeente heeft en een problematische schuldsituatie is het uitgangspunt dat er in principe van verdere invordering wordt afgezien als dit noodzakelijk is voor het tot stand komen van een schuldregeling.

Dit geldt echter alleen voor vorderingen die niet het gevolg zijn van verwijtbaar gedrag (vooral fraude). Een schuldsanering of -regeling is ook niet mogelijk als de vorderingen gedekt zijn door pand of hypotheek.

Wanneer sanering wordt gevraagd van een vordering die door verwijtbaar gedrag is ontstaan, zal medewerking slechts op individuele gronden worden verleend.

In principe zal geen medewerking aan een schuldsanering of -regeling worden verleend.

Hierop is een enkele uitzondering mogelijk:

- als nog geen 5 jaar is meegewerkt aan een betalingsregeling ten behoeve van de vordering zou de vordering kunnen worden opgeschoven voor de duur van de schuldenregeling;
- als al meer dan 5 jaar is meegewerkt aan een betalingsregeling ten behoeve van de vordering en er geen sprake is van recidive kan medewerking aan de schuldenregeling worden verleend. Als wel sprake is van recidive kan de vordering worden opgeschoven voor de duur van de schuldenregeling.

Hoewel schuldsanering in dergelijke gevallen niet vaak tot stand zal komen, blijkt uit de jurisprudentie dat gekeken moet worden naar alle omstandigheden. Gedacht kan in dit geval worden aan het tijdsverloop sinds de fraude, de huidige gezinsomstandigheden, de ernst van de schuldsituatie, het huidige gedrag van de debiteur, enz.

In alle gevallen geldt dat er slechts akkoord wordt gegaan op voorwaarde dat er een volledige schuldregeling tot stand komt.

Bijstandsvorderingen zijn op grond van artikel 60, vijfde lid WWB preferent, zodat de gemeente in principe een dubbel percentage moet ontvangen.

Als de gemeente niet met de schuldregeling akkoord gaat, kan de debiteur hiertegen in verweer komen door een verzoekschrift in het kader van de WSNP in te dienen.

De gemeente Overbetuwe maakt in het kader van de schuldhelpverlening gebruik van de diensten van het Budget adviescentrum (BAC) van de Stadsbank Arnhem. Het BAC draagt zorg voor het opstellen van schuldenregelingen, het opstarten van schuldsaneringen en het budgetbeheer.

Beleidsregel afzien van terugvordering bij een schuldhelpverleningstraject (Schulnick B122b)

De reactie van gemeente Overbetuwe op een schuldhelpverleningstraject van het BAC is geheel afhankelijk van de soort vordering. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt tussen fraude en niet-fraudeschulden. De volgende criteria moeten worden gehanteerd:

- Niet-fraude schuld
Bij leenbijstand en niet verwijtbare schulden wordt altijd meegewerkt.
- Fraudeschuld
Of wel of niet akkoord wordt gegaan wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:
 - Bij vorderingen < 5 jaar: wordt niet meegewerkt aan een schuldhelpverleningstraject, maar om een schuldregeling toch mogelijk te maken is ervoor gekozen om opschorting te verlenen voor de duur van de schuldregeling.
 - Bij vorderingen ≥ 5 jaar: wordt meegewerkt als de klant heeft voldaan aan 5 jaar betalingsverplichting en er geen sprake is van recidive. Als hieraan niet voldaan wordt, is het mogelijk de schuld op te schorten voor de duur van de regeling.

Het BAC moet na een intakegesprek met de cliënt en WWB-consulent nagaan of er sprake is van fraude. Bij een fraudeschuld moet worden gezien of een kwijtingvoorstel mogelijk is of opschorting worden aangevraagd.

5.7 Dringende redenen

Er kunnen dringende redenen zijn waarom de gemeente niet kan of wil terugvorderen. Er is binnen de WWB op dit punt intussen jurisprudentie. Samengevat komt dit er op neer dat slechts in zeer bijzondere omstandigheden een dringende reden wordt vastgesteld om af te zien van terugvordering. Er is geen reden om af te wijken van de in de jurisprudentie ontwikkelde hoofdlijn.

Beleidsregel dringende reden

Slechts in zeer bijzondere omstandigheden kunnen dringende redenen worden aangenomen als grond voor het afzien van terugvordering.

5.8 Schorsende werking

Tegen een beschikking betreffende terugvordering kan bezwaar en beroep worden ingesteld. Een dergelijk bezwaar- of beroepschrift heeft geen schorsende werking. Slechts als uit een nader onderzoek blijkt dat de onmiddellijke invordering onevenredig belastend is voor de debiteur kan de invordering worden opgeschort.

Beleidsregel schorsende werking

- Een bezwaar- of beroepschrift van de debiteur tegen een besluit tot terugvordering heeft geen schorsende werking.
- Het college kan de invordering in het geval van een bezwaar- of beroepschrift opschorten als de onmiddellijke invordering onevenredig belastend is voor de debiteur.

HOOFDSTUK 6 VERHAAL

6.1 Visie op verhaal

De gemeente Overbetuwe heeft met de komst van de WWB besloten om slechts in beperkte mate gebruik te maken van de bevoegdheid om te verhalen.

De reden hiervan was gelegen in de destijds te verwachten nieuwe wetgeving over kinderalimentatie. De mogelijkheden voor verhaal zouden in de toekomst worden beperkt en het zou niet langer mogelijk zijn om bijstand te verhalen in geval van onderhoudsplicht voor kinderen of ex-partners. Verhaal bleef na invoering van de WWB echter wel mogelijk, maar dan op grond van de Algemene bijstandswet.

De verwachte wetgeving is er echter nooit gekomen. Uiteindelijk is ingaande 1 januari 2009 de WWB gewijzigd. Verhaal is nu mogelijk op grond van de WWB.

6.2 Vormen van verhaal

Het verhaal in de gemeente Overbetuwe heeft zich sinds de invoering van de WWB beperkt tot een drietal situaties:

- Verhaal in verband met onderhoud jongmeerderjarige kinderen;
- verhaal ingeval van schenking;
- verhaal op nalatenschap.

Jongmeerderjarigen

In een aantal, van geval tot geval te beoordelen, situaties kan aan jongeren van 18 tot 21 jaar een aanvullende bijzondere bijstand voor levensonderhoud worden verleend:

- ingeval de noodzakelijke kosten van het bestaan van de jongere hoger zijn dan de voor hem geldende uitkeringsnorm ingevolge WWB of WIJ;
- ingeval een jongere van 18 t/m 20 jaar in een inrichting verblijft, heeft hij geen recht op algemene bijstand.

De te verstrekken bijzondere bijstand dient te worden verhaald op de ouders.

Schenking

Van een schenking kan worden gesproken in de onderstaande gevallen:

- het geven van geld of goed om niet;
- het kwijtschelden van een schuld;
- het verwerpen van een erfenis;
- het verkopen van een goed beneden de marktwaarde;
- het overbedelen van de ex-echtgenoot bij een boedelscheiding.

Wanneer de vermogensgrens wordt overschreden, als de schenking niet had plaats gevonden, is verhaal mogelijk.

Verhaald kan worden op degene aan wie door een bijstandsontvangende een schenking is gedaan, tenzij gelet op alle omstandigheden aannemelijk is dat de schenker ten tijde van de schenking de noodzaak van bijstandsverlening redelijkerwijs niet heeft kunnen voorzien. Natuurlijk kan verhaal alleen plaatsvinden als met de geschonken middelen rekening zou zijn gehouden bij het besluit op de aanvraag als de schenking niet had plaatsgevonden.

Nalatenschap

In twee situaties kunnen kosten van bijstand worden verhaald op de nalatenschap van een inmiddels overleden bijstandsgerechtigde:

1. als aan de persoon destijds ten onrechte bijstand is verleend, voor zover deze bijstand voor het overlijden van de belanghebbende nog niet is teruggevorderd;
2. kosten van bijstand verleend in de vorm van geldlening of als gevolg van borgtocht.

In de onderstaande situaties ziet de gemeente Overbetuwe af van de mogelijkheid tot verhaal.

Verhaal onderhoudsplicht ex-partners

De gemeente heeft destijds besloten om vanaf 1 januari 2004 geen gebruik te maken van de mogelijk tot verhaal op ex-partners.

De bijstandsgerechtigde was zelf verantwoordelijk voor zijn levensonderhoud. Als hij/zij van mening was dat de ex-partner gehouden was hem/haar te onderhouden, moest een verzoek worden ingediend bij de rechtbank.

Zeker nu de (bijstandsgerechtigde) partner ook voor de partneralimentatie gebruik kan maken van de diensten van het LBIO, zal worden bereikt dat een alimentatieverplichting beter wordt nagekomen en dus meer inkomen zal genereren voor de ontvangende partner. Hierdoor is het voor de gemeente niet noodzakelijk om verhaal op de ex-partner weer van stal te halen.

Verhaal onderhoudsplicht minderjarige kinderen

Vanaf 1 januari 2004 ziet de gemeente af van de mogelijkheid tot verhaal op ouders vanwege hun onderhoudsplicht tegenover minderjarige kinderen.

Wél wordt aan de uitkeringsgerechtigde ouder de verplichting opgelegd om een onderhoudsbijdrage tegenover de minderjarige kinderen te eisen. Door gebruik te maken van het LBIO kan de onderhoudsplichtige gedwongen worden aan dienst verplichting te voldoen.

Beleidsregel gevallen waarin wordt afgezien van verhaal (Schulinck B126)

Het college verhaalt slechts in de gevallen genoemd in artikel 62, aanhef en onder c. WVB en artikel 62f WVB. Het betreft hier:

- verlening bijzondere bijstand levensonderhoud aan meerderjarige kinderen van 18 t/m 20 jaar (artikel 62, aanhef en onder c. WVB);
- ingeval van een schenking (artikel 62f WVB);
- op nalatenschap (artikel 62f WVB).

In de overige gevallen waarin artikel 62 e.v. WVB de mogelijkheid van verhaal biedt, wordt van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt.

HOOFDSTUK 7 HERONDERZOEKSPLAN DEBITEUREN

Op 30 juni 2009 is het Controleplan Sociale Zaken Overbetuwe 2009 door het college vastgesteld.

Een klein onderdeel van dit Controleplan behelsde het heronderzoeksplan debiteuren.

Een echte frequentie van debiteurenonderzoeken is daarin niet opgenomen. Wel is vastgesteld dat een debiteurenonderzoek in ieder geval in de navolgende situaties moet plaatsvinden:

- naar aanleiding van een door een klant, zijnde debiteur, ingeleverd mutatieformulier;
- bij beëindiging van de uitkering van een klant, zijnde debiteur;
- aan het eind van de periode van hetzij 3, hetzij 5 jaar;
- bij een verlengde aflossingsverplichting (na de 3 of 5 jaar) aan het eind van de verlengde periode.

Dit Controleplan is minder gericht op het periodiek uitvoeren van debiteurenheronderzoeken, maar meer op het daar waar nodig uitvoeren van een onderzoek. De uit te voeren debiteurenheronderzoeken moeten een bijdrage leveren aan de beleidsuitgangspunten. Een bijkomend voordeel is dat er minder tijd aan debiteurenheronderzoeken zal worden besteed. Dit is geen vrijblijvend plan. Daar waar debiteurenheronderzoeken worden gepland, moet normaliter iets gebeuren. Het is daarom zaak om deze tijdig en volgens de afgesproken wijze uit te voeren.

loaw, loaz

Debiteurenheronderzoeken in het kader van de loaw en loaz vinden op dit moment nog plaats op grond van de Regeling Administratieve Uitvoeringsvoorschriften loaw, loaz en Bbz 2004 (RAU IIB 2004).

In het gemeentelijke Controleplan zijn voor debiteuren loaw en loaz geen concrete criteria en termijnen opgenomen.

Op grond van de RAU IIB 2004 moet voor deze groep jaarlijks een onderzoek plaatsvinden.

Waarschijnlijk vanaf 1 januari 2010, bij de invoering van de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen aan gemeenten, zal de RAU IIB 2004 worden ingetrokken. Tot die tijd kan de frequentie van de debiteurenheronderzoeken loaw en loaz op eens per jaar worden gehandhaafd.

Zelfstandigen

De groep van debiteuren op grond van het Bbz 2004 heeft eigen regels voor de terugbetaling van een verstrekte lening bedrijfskapitaal en/of een periodiek verstrekte lening voor het levensonderhoud. Deze regels zijn opgenomen in de regeling zelf.

In het gemeentelijke Controleplan zijn geen criteria en termijnen opgenomen voor de Bbz-debiteuren. Daarom is de regelgeving betreffende debiteurenonderzoeken op grond van de RAU IIB 2004 van toepassing.

Gezien het relatief grote financiële risico bij een niet actieve invordering, wordt voor deze groep jaarlijks een debiteurenheronderzoek uitgevoerd, conform het gestelde in de RAU IIB 2004.

Daarbij is het vooral van belang dat het betalingsritme in stand wordt gehouden. Bij het uitblijven van de betalingen moet na 2 keer aanmanen over worden gegaan tot juridische actie, eventueel gevolgd door incasso. Een eventueel uitstel van betaling geldt voor maximaal een jaar.

Uitgangspunten debiteurenonderzoek

Een debiteurenonderzoek wordt schriftelijk vastgelegd en bevat minimaal een overzicht van de saldo's van de openstaande vorderingen van de betreffende debiteur, alsmede de kenmerken (soort, besluitdatum, hoofdelijke aansprakelijkheid ex-partner) per vordering.

Daarnaast wordt in ieder geval aandacht besteed aan de hoogte en het nakomen van de periodieke betalingsverplichting. Zo nodig wordt direct actie ondernomen om de betalingsverplichting af te dwingen dan wel in overeenstemming te brengen met het beleid. Ten slotte wordt er een besluit genomen of en wanneer er een volgend onderzoek plaats moet vinden.

Onderzoek achterwege laten

Onderzoek kan achterwege blijven als de (restant)vordering binnen 60 maanden zal zijn afgelost en de debiteur zijn verplichtingen strikt nakomt. De eerste dag van de maand waarin de eerste aflossing voldaan moet zijn, is het moment waarop de termijn van 60 maanden gaat lopen. Dit geldt ook voor debiteuren loaw, loaz en Bbz.

Beleidsregel frequentie debiteurenonderzoeken (B131)

Een debiteurenheronderzoek WWB vindt plaats in de navolgende situaties:

- naar aanleiding van een door de debiteur ingeleverd mutatieformulier;
- bij beëindiging van de uitkering van de debiteur;
- als gedurende een periode van 3 of 5 jaar volledig is voldaan aan de aflossingsverplichting;
- bij een verlengde aflossingsverplichting (na de 3 of 5 jaar) aan het eind van de verlengde periode.

Deze beleidsregel is vastgelegd in het Controleplan Sociale Zaken 2009.

Beleidsregel debiteurenheronderzoek loaw, loaz en Bbz 2004

Op grond van de RAU IIB 2004 vindt jaarlijks een debiteurenheronderzoek plaats. Debiteuren op grond van de loaw en loaz worden vanaf 1 januari 2010 op gelijke wijze behandeld als debiteuren op grond van de WWB (zie beleidsregel B131). Debiteurenheronderzoeken in het kader van de Bbz 2004 worden, gelet op het grotere financiële risico, jaarlijks uitgevoerd.

Beleidsregel procedure debiteurenonderzoek (B132)

Werkafpraak, debiteurenbeheer

Onderzoeken worden opgeboekt.

Een terugvorderingsbesluit wordt door de gemeente genomen. De terugvorderingsbeschikking wordt gemaakt door CCP.

Als iemand een klant van de gemeente is, doet de gemeente zelf het debiteurenbeheer. Als iemand geen klant (meer) is, doet CCP het debiteurenbeheer.

Voor Bbz-klanten voert de gemeente altijd het debiteurenbeheer uit. Deze worden *niet* overgedragen aan CCP.

Hoe te handelen bij het verzoek om de terugvorderingbeschikking te maken en het verzoek om debiteurenbeheer

Bij terugvorderingen of debiteurenbeheer mail je een verzoek aan CCP om de terugvorderingsbeschikking te maken en/of het debiteurenbeheer over te nemen. Het is de bedoeling dat je deze mail verstuurt op de dag dat je het besluit neemt.

De werkwijze is als volgt:

1. Je mailt het verzoek aan CCP naar sociaaljuridisch@ccc.nl, met een cc-tje naar onze uitkeringsadministratie. Zij houden nl. een lijst bij van klanten die zijn overgedragen voor debiteurenbeheer én voor het maken van de terugvorderingsbeschikking.

2. Bij onderwerp vermeld je wat CCP moet gaan doen met de naam van de klant en ons persoonsnummer. Verzoek om bij de naam van de klant te vermelden of het een man of vrouw of echtpaar is.
Het onderwerp wordt in dit geval bijvoorbeeld: de terugvorderingsbeschikking maken voor de heer J. Jansen (of mevrouw J. Jansen of de heer en mevrouw J. Jansen), PN 9999.
3. In de bijlage stuur je het terugvorderingsrapport en eventueel de herzienings-/intrekkingsrapportage met de herzienings-/intrekkingsbeschikking (ook al moet de informatie over de herziening/intrekking in je terugvorderingsrapport staan als de herziening/intrekking de grondslag is voor de terugvordering).
4. In de mail schrijf je het verzoek voor het maken van een terugvorderingsbeschikking en/of debiteurenbeheer (voor CCP moet de opdracht duidelijk zijn dus terugvordering en debiteurenbeheer of alleen terugvordering of alleen debiteurenbeheer). Ook moet de besluitdatum van de terugvordering vermeld worden. Dit zal normaal gesproken dezelfde datum zijn als de datum waarop je het verzoek aan CCP mailt.
5. Wordt een uitkering van een klant beëindigd en heeft hij/zij een terugvordering openstaan, dan doet CCP het debiteurenbeheer. In je mail aan CCP stuur je als bijlagen de beëindigingsrapportage en de beschikking waarin de afspraken over verdere aflossing vermeld staan.
6. Na verzending van je mail ontvang je een algemene ontvangstbevestiging van CCP. Deze hoeft je niet te bewaren.

HOOFDSTUK 8 TOT SLOT

Dit debiteurenbeleidsplan is er voor bedoeld om duidelijkheid te verschaffen rondom de uitvoering van terug- en invorderingen op het gebied van de verschillende wetten en regelgeving op sociaal gebied.

Ook van de externe partners wordt verwacht dat zij zich houden aan de uitgangspunten en beleidsregels zoals opgenomen in dit beleidsplan.

Het mag echter duidelijk zijn dat dit beleidsplan geen statisch geheel is. In voorkomende situaties, bijvoorbeeld als gevolg van voortschrijdend inzicht of wijziging van wet- en regelgeving, moet het altijd mogelijk zijn om tussentijds nieuwe beleidsregels op te stellen of bestaande beleidsregels aan te passen.

In principe kan dit debiteurenbeleidsplan voor meerdere jaren worden toegepast.

Daarbij is gekozen voor een periode van 3 jaar, de periode 2010 tot en met 2012.

Aan het einde van de periode zullen eventueel de effecten moeten worden gemeten en zal er een evaluatie moeten plaatsvinden.

Meetbare effecten zijn o.a.:

- het debiteurenbestand:
 - aantal debiteuren;
 - totaal openstaande vorderingen;
- de werkwijze van CCP:
 - aantal betalingsregelingen.

De gevonden resultaten kunnen leiden tot nieuwe of bijgestelde doelstellingen, danwel tot aanpassing van de afspraken met derden.

Afkortingenlijst

Abw	Algemene bijstandswet
Awb	Algemene wet bestuursrecht
BAC	Budget adviescentrum (van de Stadsbank Arnhem)
Bbz 2004	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004
BZ	Bijstandsbesluit zelfstandigen
CCP	Cannock Chase Public
loaw	Inkomenvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
loaz	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
LBIO	Landelijk bureau inning onderhoudsbijdragen
RAU	Regeling administratieve uitvoeringsvoorschriften
vt.	vakantietoeslag
WIJ	Wet investeren in jongeren
Wet WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WWB	Wet werk en bijstand
WWIK	Wet werk en inkomen kunstenaars

BIJLAGE

Als bijlage is toegevoegd de 'Regeling krediethypotheek en pandrecht gemeente Overbetuwe 2010'.